



รายงานการวิจัย

เรื่อง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดย
การผสมผสานวัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่น
ในจังหวัดเพชรบูรณ์

**The Designing and development of souvenir products by
materials and folk arts in Phetchabun province.**

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุทิศ เอี่ยมใส

พ.ศ. 2555

รายงานการวิจัย

เรื่อง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดย
การผสมผสานวัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่น
ในจังหวัดเพชรบูรณ์

นักวิจัย

สังกัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุทิศ เอี่ยมใส มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2554

ชื่อโครงการวิจัย : การออกแบบและพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยการ
ผสมผสาน วัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์นฤทศ เอี่ยมไธ
หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ปีที่ทำการวิจัย : พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจากรูปลักษณะของ องค์สมเด็จพระพุทธมหาธรรมราชา และศิลปกรรมเมืองศรีเทพ จากนั้นได้ทำการตรวจสอบ คุณลักษณะที่ต้องโดยใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว แบบ ลิเคิร์ต (Likert Scale) จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวความคิดจากรูปลักษณะองค์สมเด็จพระพุทธมหาธรรมราชา และ ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ซึ่งผลการประเมินการออกแบบจาก ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.04$) ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ความมีเอกลักษณ์ มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.06$) ด้านที่ 2 ความสวยงาม มีความ เหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.98$) ด้านที่ 3 ความสะดวกในการใช้งาน มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.13$) และด้านที่ 4 ความปลอดภัย มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.90$) และผลการประเมินการออกแบบ จากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.20$) ซึ่ง จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ความมีเอกลักษณ์ มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.13$) ด้านที่ 2 ความสวยงาม มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.19$) ด้านที่ 3 ความสะดวกในการใช้งาน มีความ เหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.28$) และด้านที่ 4 ความปลอดภัย มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.31$) ดังนั้น ผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจึงมีความเหมาะสมกับการผลิตเป็นของ ที่ระลึกได้

Project Research : The Designing and Development of Souvenir Products by Materials and Folk Arts in Phetchabun province.

Researcher : Assist.Prof. Nootis Eiamsai

Organization : Faculty of Technology, Phetchabun Rajabhat University

Year : 2011

Abstract :

The purpose of this research was to develop Souvenir products by using form of Lord Buddha Mahathammaraja and Sri Thep arts, after that the investigation was performed for desirable characteristics by using question air to tested from proprietors and tourists. The evaluation of attitude toward souvenir products were then analyzed by Mean ($\bar{x}$)

The research results revealed that;

Souvenir products by using form of Lord Buddha Mahathammaraja and Sri Thep arts in totality were suitable that the results of evolution by the exports were found that in totality were suitable ($\bar{x} = 4.04$). When separated into each items, 1) the identity was at good suitable level ($\bar{x} = 4.06$) 2) beauty was also at good suitable level ($\bar{x} = 3.98$) 3) the convenience of application was at good suitable level ($\bar{x} = 4.13$) and 4) the safety was at good suitable level ($\bar{x} = 3.90$). The results of evaluation by the proprietors and tourists were found that in totality were at good suitable level. When separated into each items 1) the identity was at good level ($\bar{x} = 4.13$) 2) the beauty was at good suitable level ($\bar{x} = 3.19$) 3) the convenience of application was at good level ($\bar{x} = 4.28$) and 4) the safety was at good level ($\bar{x} = 4.31$)

In sum, the designing of souvenir products were suitable to producing to be souvenir.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ (ก)

Abstract

(ข)

สารบัญเรื่อง

(ค)

สารบัญตาราง

(จ)

สารบัญภาพ (ฉ)

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย 3

ขอบเขตของโครงการวิจัย 4

กรอบแนวคิดโครงการวิจัย 4

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 5

ตัวแปรในการวิจัย 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

วิธีการดำเนินงาน 6

นิยามศัพท์เฉพาะ 6

คำสำคัญของโครงการวิจัย 6

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการวิจัย 7

ข้อมูลจังหวัดเพชรบูรณ์ 8

ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ 12

การออกแบบผลิตภัณฑ์ 30

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 37

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาปัญหาและความเป็นมา 4

1

ศึกษาและออกแบบของฝากของที่ระลึก 41

41

สร้างต้นแบบและถ่ายทอดเทคโนโลยี 42

42

ประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจ 42

42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนาเครื่องมือ		43
การวิเคราะห์ข้อมูล 4		3
สถิติที่ใช้ในการวิจัย 4		4
สรุป อภิปรายผล 4		4
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล		
ผลการออกแบบและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	45	
ผลการประเมินผลงานการออกแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ		53
ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ	61	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ		
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	66	
ขอบเขตของการวิจัย		66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	6	7
วิธีดำเนินการวิจัย	6	7
การวิเคราะห์ข้อมูล	6	7
สรุปอภิปรายผลการวิจัย	6	8
อภิปรายผลการวิจัย	6	8
ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	6	9
บรรณานุกรม		
ประวัติผู้วิจัย		

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ 45 ของศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 รูปแบบ	
4.2 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 1	53
4.3 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 2	54
4.4 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 3	55
4.5 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 4	56
4.6 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 5	57
4.7 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 6	58
4.8 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 7	59
4.9 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 8	60
4.10 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
4.11 แสดงผลสรุปการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก รูปแบบที่ 1-8 จากผู้เชี่ยวชาญ	62
4.12 แสดงผลการประเมินต้นแบบ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ	63
4.13 แสดงผลการประเมินต้นแบบ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ	64
4.14 แสดงผลสรุปการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก รูปแบบที่ 1-8 จากผู้ประกอบการ	65

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย 13
2.2	จิตรกรรมบนเสาไม้แปดเหลี่ยมวัดทรายงาม 14
2.3	ปรางค์ศรีเทพ 16
2.4	ปรางค์สองพี่น้อง 16
2.5	เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย 17
2.6	พระปรางค์แก้ววัดไตรภูมิ 17
2.7	ธรรมจักรหินทรายแกะสลัก 20
2.8	ประติมากรรมคนแคะแบกโบราณสถานเขาคลังใน 20
2.9	ประติมากรรมปูนปั้นเทวรูป เมืองศรีเทพ 21
2.10	พระพุทธรมหาธรรมราชา 22
2.11	ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ 23
2.12	ประเพณีเลี้ยงกลอง 25
2.13	ประเพณีการล่องโคมไฟ 25
2.14	ประเพณีพาข้าวห่อของชาวหล่มสัก 26
2.15	อนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง 27
2.16	พิธีบวงสรวงดวงวิญญาณพ่อขุนผาเมือง 28
2.17	การฟ้อนรำหลังเสร็จพิธีการบวงสรวง 28
2.18	งานกาชาดมะขามหวาน 29
2.19	การจัดจำหน่ายมะขาม 30

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนา โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคน ให้มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการพัฒนา กระบวนทัศน์นี้มีพื้นฐานมาจากแนวทางการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงใช้เป็นหลักการทำงานมาโดยตลอดเวลา หกทศวรรษ และจากนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสังคมให้มีรากฐานที่มั่นคง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจ การสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลและการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ. 2550.) ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ดังกล่าว จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นเมืองเก่าที่ยังไม่ปรากฏหลักฐานเด่นชัดว่าใครสร้างเมืองนี้ขึ้นเมื่อใด แต่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงวิเคราะห์ว่าเมืองเพชรบูรณ์เกิดขึ้นมาสองยุคในแห่งเดียวกัน ยุคแรกสร้างเมื่อกรุงสุโขทัยหรือพิษณุโลกเป็นเมืองหลวง ยุคที่สองสร้างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์. 2539.) และจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพ เมืองเพชรบูรณ์ มีอายุมากกว่า 1,000 ปี ดังหลักฐานที่ปรากฏ เช่น ซากตัวเมืองพระปรางค์ โดยเฉพาะหลักเมืองที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย จึงเป็นที่ประจักษ์ได้ว่าจังหวัดเพชรบูรณ์มีประวัติศาสตร์แห่งตนเองผู้คนในพื้นที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์อันยาวนาน และด้านลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดเพชรบูรณ์มีทิวทัศน์ที่งดงามมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร จนทำให้ผู้คนจากหลายพื้นที่ต่างอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากมาย ทำให้มีประเพณีวัฒนธรรมหลากหลายและจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนอยู่โดยรอบที่ตั้งของจังหวัดทำให้เกิดความสวยงามตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวต่างนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ในช่วงเทศกาลต่างๆ โดยเฉพาะฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อนจำนวนมาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวนิยมมา

ท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่นักท่องเที่ยวกลับมองหาเอกลักษณ์ทางด้านศิลปกรรมในจังหวัดให้
 ชื่นชมไม่ได้เลย ทั้งที่จังหวัดเพชรบูรณ์มีศิลปกรรมมากมาย เป็นเมืองประวัติศาสตร์อายุนับพันปี
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานทางด้านศิลปกรรมไม่ได้อยู่รวมกัน เหมือนกับจังหวัดสุโขทัย จังหวัด
 พิษณุโลก หรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้มีโอกาสมากนักที่จะได้
 ชื่นชมและศึกษางานด้านศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทำได้เพียงการชื่นชมธรรมชาติ
 บรรยากาศที่เย็นสบายบนภูเขาสูงและได้ลิ้มชิมรสมะขามหวาน มะขามแปรรูปเป็นส่วนใหญ่
 วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532 : 129) กล่าวว่า คุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสานให้สืบสาน
 อยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอา
 เอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการออกแบบให้เป็นสินค้า เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงาน
 ศิลปกรรมและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง อีกทั้งยังเป็นการ
 สร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งแนวคิดข้างต้นมีความสอดคล้อง
 กับ รังสิมา มโนปัญญศิริ (2543 : 4) ซึ่งกล่าวไว้ว่าการตกแต่งบ้านที่สะท้อนถึงงานศิลปกรรมใน
 สมัยต่างๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับการตกแต่งและการดำรงชีวิต จึงทำให้แนวโน้มการจำหน่ายของ
 ตกแต่งที่สะท้อนถึงศิลปกรรมเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นตามไปด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการ
 ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เผยแพร่งานศิลปกรรม
 เอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปได้เห็น
 ความสำคัญของเมืองในประวัติศาสตร์ ผลงานด้านศิลปกรรม นอกเหนือจากจำหน่ายผลิตภัณฑ์
 มะขามและการบริการท่องเที่ยวตามธรรมชาติแล้ว การสร้างผลิตภัณฑ์ของตกแต่งและของที่ระลึก
 โดยการนำเอาแนวคิดทางศิลปกรรมในท้องถิ่นมาประยุกต์ ออกแบบให้เกิดความเหมาะสมต่อ
 การใช้งานสำหรับการตกแต่ง และเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งสามารถใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็น
 มิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นวัตถุดิบในการผลิต โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการรวมกลุ่มสร้าง
 ผลิตภัณฑ์ชุมชนอยู่แล้วได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์อิฐมอญบ้านปากน้ำ ตำบล สะเดียง อำเภอเมือง
 จังหวัด เพชรบูรณ์ กลุ่มประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่
 จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์งานไม้จากไม้มะขามเทศ กลุ่มแกะสลักเขาค้อ เขาระบือ อำเภอบึงสามพัน
 จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งการรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนดังกล่าวได้ใช้วัตถุดิบใน
 ท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มียูนิฟอร์มและเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงการเอา
 งานด้านศิลปวัฒนธรรม และงานทางด้านศิลปกรรมมาผสมผสานเข้ากับผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มี
 เอกลักษณ์แต่อย่างใด จากผลงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของการผลิตเยื่อกระดาษจาก
 ต้น และเปลือกข้าวโพด ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรในท้องถิ่น ที่เกษตรกรมักนำไปเผา
 ทำลายทิ้งนำไปทดลองแปรรูปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ แผ่นรองภาชนะบนโต๊ะอาหาร

โคมไฟฟ้า กรอบรูป รูปปูนดำ ฯลฯ พบว่ามีคุณลักษณะด้านสี รูปร่าง รูปทรง ความเหมาะสมกับการใช้งานอยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก (นุทิศ เอี่ยมใส 2547: 28) ซึ่งผลงานวิจัยและการดำเนินกิจกรรมสร้างผลิตภัณฑ์จากชุมชนดังกล่าว หากได้นำเอาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์มาผสมผสานกับงานทางด้านศิลปกรรมที่มีอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ให้เกิดความหลากหลายด้านรูปแบบ ความสวยงาม ความเหมาะสมกับการใช้งานและมีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวแล้ว ก็จะเป็นแนวทางการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปกรรมในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนได้ใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชนก็น่าจะส่งเสริมให้ชุมชนมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ อีกแนวทางหนึ่ง

จากพระราชดำริที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แผนนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยการผสมผสานงานด้านศิลปกรรมให้เกิดความเหมาะสมกับการใช้งาน การส่งเสริมการใช้วัสดุธรรมชาติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ในชุมชนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะทำการศึกษางานทางด้านศิลปกรรม วัฒนธรรม ตลอดจนการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในชุมชนให้มีเอกลักษณ์ ทางด้านศิลปกรรมผสมผสานกับการใช้วัสดุท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษางานด้านศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
2. เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อออกแบบ และทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ แล้วตรวจสอบคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประวัติศาสตร์ศิลปกรรมและกลุ่มอาชีพเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่

1.1. ข้อมูลประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ปรากฏหลักฐานในสภาพปัจจุบัน

1.2. ข้อมูลภูมิสังคม กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้ว อย่างน้อย

2 กลุ่ม

2. ขอบเขตด้านการออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์

2.1 ออกแบบพัฒนาและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์งานไม้ งานดินเผาเป็นของที่ระลึกสิ่งประดับตกแต่ง ได้แก่ รูปนูนต่ำ โดยผสมผสานงานศิลปกรรมกับวัสดุท้องถิ่นเท่านั้น

3. ขอบเขตด้านวัสดุและกรรมวิธีการผลิต

3.1 วัสดุใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ดินเหนียวท้องถิ่น ดินจากจอมปลวกและเศษไม้มะขาม

3.2 กรรมวิธีการผลิตใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต

4. ขอบเขตด้านการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์

จะทำการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน กระทรวงอุตสาหกรรม

กรอบแนวคิดโครงการวิจัย

จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยทั่วไปยังขาดความรู้ด้านการออกแบบเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆขาดการเชื่อมโยงความรู้ทางศิลปะที่จะนำมาใช้ในงานสร้างผลิตภัณฑ์และการเลือกใช้วัสดุใกล้ตัวมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ อันเป็นการสร้างอาชีพและรายได้เสริมผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบความคิดไว้ดังนี้

1. ดำเนินการสำรวจบริบทชุมชน ด้านการออกแบบการสร้างและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2. ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจบริบทชุมชน การเลือกวัสดุในท้องถิ่นได้แก่ไม้มะขามดินท้องถิ่น ดินจากจอมปลวก การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับการใช้งานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์แล้วทำการทดสอบผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานของกระทรวงอุตสาหกรรม

3. สรุปผลการดำเนินการ เผยแพร่บทความวิจัย เผยแพร่ผลิตภัณฑ์และผลงานวิจัยทางอินเทอร์เน็ต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกที่ใช้แนวคิดจากรูปลักษณ์ของงานศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 8 รูปแบบๆ ละ 10 ชิ้น รวม 80 ชิ้นแล้วทำการคัดเลือกให้เหลือรูปแบบละ 1 ชิ้น รวม 8 ชิ้น เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการตรวจสอบคุณลักษณะที่ต้องการและประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์ครั้งนี้ได้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 100 คน

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก ที่ได้ออกแบบและสร้างต้นแบบที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่ต้องการ และความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คุณค่าทางศิลปกรรมท้องถิ่นได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนได้แก่ ของฝากของที่ระลึกและของประดับตกแต่ง ที่มีรูปลักษณ์เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อันเป็นแนวทางสร้างรายได้ภายในชุมชนอย่างยั่งยืน

วิธีการดำเนินงาน

1. เก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาปัญหาและความเป็นมาของประวัติศาสตร์ เมืองเพชรบูรณ์และกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. ศึกษาและออกแบบของที่ระลึก
3. สร้างต้นแบบ คัดเลือกแบบและถ่ายทอดเทคโนโลยีการออกแบบและการผลิต
4. ตรวจสอบคุณลักษณะที่ต้องการตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
5. สรุปอภิปรายผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มผลิตภัณฑ์ หมายถึง กลุ่มผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมในชุมชนของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจบริบทและได้ทำการคัดเลือกกลุ่มผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในชุมชน ไม่น้อยกว่า 2 กลุ่ม เพื่อออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชน

บริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์ หมายถึง สภาพการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชน ได้แก่ เงินทุนและการจัดการเงินทุน รูปแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีการผลิต ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน

คุณลักษณะที่ต้องการ หมายถึง เอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย และด้านความสะดวกในการใช้งาน

คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย

พัฒนาผลิตภัณฑ์ / ของที่ระลึก / ศิลปกรรมท้องถิ่น

Souvenir / Local arts / Product / Development

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดในการออกแบบ โดยเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยและเรียบเรียงข้อมูลที่จำเป็นในการดำเนินงานวิจัยตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดในการวิจัย
2. ข้อมูลจังหวัดเพชรบูรณ์
3. ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์
4. หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการวิจัย

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่อยู่ตอนกลางของประเทศ มีประวัติศาสตร์เป็นของตนเอง ผู้คนในพื้นที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพ เมืองเพชรบูรณ์ มีอายุมากกว่า 1,000 ปี ดังหลักฐานที่ปรากฏ เช่น ซากตัวเมือง องค์พระปรางค์ โดยเฉพาะหลักเมืองที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย และด้านลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดเพชรบูรณ์มีทิวทัศน์ทั้งดงามมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ ทรัพยากร จนทำให้ผู้คนจากหลายพื้นที่ต่างอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากมาย ทำให้มีประเพณีวัฒนธรรมหลากหลาย และจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนอยู่โดยรอบที่ตั้งของจังหวัดทำให้เกิดความสวยงามตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวต่างนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ในช่วงเทศกาลต่างๆ โดยเฉพาะฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อนจำนวนมาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่านักท่องเที่ยวกับมองหาเอกลักษณ์ทางด้านศิลปกรรมในจังหวัดให้ชื่นชมได้เลย ทั้งที่จังหวัดเพชรบูรณ์มีศิลปกรรมมากมาย เป็นเมืองประวัติศาสตร์อายุนับพันปี แต่จังหวัดได้มีการพัฒนาสินค้าชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วเท่าที่ควรจะเป็น ทำให้สูญเสียโอกาส การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ซึ่งหากได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็จะประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับ

รากหญ้า การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะคุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสานให้สืบสานคู่ท้องถิ่น

ข้อมูลจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ประวัติจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่เก่าแก่ สันนิษฐานว่ามีมาก่อนกรุงสุโขทัย จากตำนาน และหลักฐานจากเมืองศรีเทพ เมืองนครเค็ด และเมืองลุมบาจาย ลักษณะชุมชนกระจายอาศัยอยู่ตามลุ่มน้ำป่าสัก จากการวิเคราะห์ที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงวิเคราะห์ว่าเมืองเพชรบูรณ์มีผังเองคล้ายกับเมืองพิษณุโลก คือใช้แม่น้ำไว้กลางเมืองเหมือนกันและมีสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัยอยู่รอบๆ ได้แก่ เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ (ดอกบัวตูม) ที่วัดมหาธาตุ ส่วนที่ 2 สันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยอยุธยาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่สร้างเมืองเพื่อเตรียมความปลอดภัยในการมีสัมพันธ์กับชาวยุโรป จากหลักฐานซากกำแพงเมืองก่อขึ้นด้วยอิฐขนาดใหญ่ในตัวเมืองเพชรบูรณ์ที่ยังคงมีหลงเหลืออยู่ ทางด้านทิศตะวันออก ทิศตะวันตก และทิศใต้ของวัดไตรภูมิ (ธงชัย จันทรรุ่งเรือง, 2539 :3)

2. ในสมัยสุโขทัย

จากหลักฐานศิลาจารึกหลักที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่าการขยายตัวของอาณาจักรสุโขทัยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้มีการขยายอาณาจักรมา ทางด้านทิศตะวันออก ถึงลุ่มแม่น้ำป่าสัก เมืองมบาจาย ถึงฝั่งโขงเวียงจันทร์และเวียงคำ จากหลักฐานหลักที่ 8 และศิลาจารึก วัด อโศกการามหลักที่ 93 (สมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย) ได้กล่าวไว้ว่า “ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ ทรงทำเมืองวัชระปุระ แลหลักฐานอีกอย่างที่ชี้ชัดได้ว่าเพชรบูรณ์เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย คือ พุทธสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัยแท้ และในการขุดค้นทางโบราณคดีพระเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดมหาธาตุ เมื่อ พ.ศ. 2510 ค้นพบศิลปะมากมาย เช่น เครื่องสังคโลกของไทย และเครื่องถ้วยกับตุ๊กตาจีน ” (ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สภาวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2539: 3)

3. ในสมัยอยุธยา

ในรัชสมัยของพระบรมไตรโลกนาถ มีการปรับปรุงการปกครองหัวเมืองได้มีการแต่งตั้งเจ้าเมืองให้มีตำแหน่ง เป็นพระยาเพชรรัตนกัณฑ์พิริยะพาหะ เจ้าเมืองโทศักดิ์นาหมื่น ไร่สมัยพระมหาธรรมราชาได้แต่งตั้งพระนเรศวรเป็นมหาอุปราช ปกครองหัวเมืองเหนือหัวเมืองเพชรบูรณ์ และให้พระยาศรีธมมอรัณย์ เจ้าเมืองวิเชียรบุรี ยกทัพไปขับไล่พระยาละแวกที่เข้ามาถึงเมืองโคราช

และสระบุรี สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้พัฒนาเมืองเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหน้าด่านติดกับลาวโดยก่อกำแพงแน่นหนามั่นคง

4. ในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรด ให้สำรวจ และเขียนแผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีลักษณะที่ล้อมแม่น้ำป่าสัก ในสมัยรัชการที่ 5 ได้โปรดให้กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตรวจราชการเมืองในกลุ่มแม่น้ำป่าสัก และได้เสด็จมาถึงเมืองเพชรบูรณ์ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงนิพนธ์รายงานเรื่องความไข้เมืองเพชรบูรณ์ และได้มีการปฏิรูปการปกครองหัวเมือง โดยจังหวัดหล่มสักได้กับมณฑลอุดร และมณฑลนครราชสีมา ในปี พ.ศ.2478 ยุบมณฑลเพชรบูรณ์ ให้ขึ้นเป็นมณฑลพิษณุโลก เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย ทางคมนาคมก็สะดวกขึ้นแล้ว ส่วนอำเภอหล่มสักยุบเป็นอำเภอที่ชื่อว่าอำเภอวัดป่า ต่อมาปี พ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนชื่อกลับมาเป็นอำเภอหล่มสักในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เห็นสัญญาร่วมมือกับญี่ปุ่นและประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร กรุงเทพฯและเมืองรอบๆ ถูกโจมตี จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงคิดย้ายเมืองหลวงมาตั้งที่เพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ.2487 แต่สภาผู้แทนไม่เห็นชอบ (ธงชัย จันทรรุ่งเรือง, 2539: 4)

5. ภูมิศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์

1) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศ ประกอบด้วย สันฐานหลัก 2 แบบ คือ ที่ราบเป็นแนวเขาในแนวเหนือ - ใต้ และเทือกเขาสูง หรือเนินเขา ทั้งสองข้างขนานกับที่ราบ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีภูเขารอบรอบ จึงทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบในหุบเขา ลักษณะที่ลุ่มแบบท้องกระทะ หรือแอ่งกระทะประกอบด้วยเนินเขา ลอนลูกคลื่น ป่า และที่ราบเป็นตอนๆ สลับกันไป พื้นที่มีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปใต้ ตอนเหนือมีทิวเขาสูง ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบและมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ขนาบกันทั้งสองด้าน ทั้งทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก คือ ทิศตะวันออกมีภูเขาสูงเป็นเทือกเขายาวตลอดแนว ตั้งแต่เหนือจดใต้ ติดต่อกับจังหวัดเลย ขอนแก่น ชัยภูมิ ถึงสระบุรี ทิศตะวันตกเป็นภูเขาสูง ยาวตลอดแนวตั้งแต่เหนือจดใต้ ติดต่อกับเขตจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์และจังหวัดสระบุรี ถ้าหากอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จะมองเห็นภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ด้าน

2) ลักษณะภูมิอากาศ

จากการจำแนกสภาพภูมิอากาศตามระบบของ คอป เพน (Kop Pen) จัดให้บริเวณจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีลักษณะอยู่ในโซนร้อน แบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู โดยได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาเอาความชุ่มชื้นขึ้นสู่ประเทศทำให้มีฝนตกชุก ในช่วงกลางเดือน

พฤษภาคมถึงประมาณเดือนกันยายน และในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมตะวันตกเฉียงเหนือ พัดพาเอาความหนาวจากประเทศจีนมีผลทำให้อากาศหนาวเย็นบริเวณที่สูงตอนบนของจังหวัด บริเวณอำเภอ น้ำหนาว อำเภอหล่มเก่า และอำเภอเขาค้อ นานราว 6 เดือน ประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม

3) ที่ตั้ง

จังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย อยู่ตรงบริเวณระหว่าง ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ประมาณเส้นรุ้ง (Latitude) ที่ 15 ถึง 20 องศา ถึง 17 องศา 10 องศาเหนือ กับเส้นแวง (Longitude) ที่ 100 องศา 40 องศา ถึง 101 องศา 45 องศาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 และหมายเลข 21 ระยะทางประมาณ 346 กิโลเมตร

4) อาณาเขตติดต่อ

เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่ค่อนข้างยาว ทอดยาวในแนวทิศเหนือ - ใต้ จึงทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์มีเขตการปกครองติดต่อกับเขตจังหวัดใกล้เคียงถึง 7 จังหวัด คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดเลย ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดลพบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่นและชัยภูมิ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัดนครสวรรค์

5) ขนาด

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ 12,668.42 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7.9 ล้านไร่ และมีพื้นที่เท่ากับร้อยละ 13.80 ของขนาดพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งมีจังหวัดทั้งสิ้น 22 จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานคร

ในปัจจุบันเพชรบูรณ์แบ่งออกเป็น 11 อำเภอ และในแต่ละอำเภอ มีขนาดพื้นที่ในการปกครองดังนี้

1. อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ 2,810.00 ตารางกิโลเมตร
2. อำเภอหล่มสัก 1,525.25 ตารางกิโลเมตร
3. อำเภอหล่มเก่า 927.07 ตารางกิโลเมตร
4. อำเภอวิเชียรบุรี 1,632.00 ตารางกิโลเมตร
5. อำเภอชนแดน 1,137.00 ตารางกิโลเมตร
6. อำเภอหนองไผ่ 1,360.20 ตารางกิโลเมตร

7. อำเภอศรีเทพ	801.00 ตารางกิโลเมตร
8. อำเภอวังสามพัน	489.80 ตารางกิโลเมตร
9. อำเภอวังโป่ง	543.00 ตารางกิโลเมตร
10. อำเภอน้ำหนาว	620.00 ตารางกิโลเมตร
11. อำเภอเขาค้อ	1,333.00 ตารางกิโลเมตร

6) เผ่าพันธุ์กายภาพของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย และมีชนส่วนน้อยที่เป็นคนต่างด้าว เช่น ชาวจีน ชาวยุวนและชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับชนส่วนน้อยนี้ลดลงไปมากเนื่องจากนโยบายของการเมือง

แต่เนื่องจากสภาพจังหวัดเพชรบูรณ์ ในอดีตมีสภาพเป็นป่าดงดิบ จึงทำให้คนต่างจังหวัดเข้ามาแสวงหาที่ทำกินมากมายถึงแม้จังหวัดเพชรบูรณ์จะได้ชื่อว่า “ดินแดนแห่งความตาย” เนื่องจากพิษไข้มาลาเรียซึ่งมีอยู่ ชุกชุมแต่ก็ไม่ทำให้คนหวาดหวั่นประการใด ยังคงอพยพเข้ามาเสี่ยงตายกันอยู่เรื่อยๆ ทำให้เพชรบูรณ์ปัจจุบันเป็นศูนย์รวมของคนทั่วประเทศที่ว่าได้ จนบางท่านให้ความเห็นว่าเพชรบูรณ์เป็นดินแดนไปสู่หลายๆภาคไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก จึงทำให้ประชาชนทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลมาสู่เพชรบูรณ์ จึงทำให้เพชรบูรณ์มีความเจริญมากขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว

8) ภาษาของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ กล่าวถึง ภาษาของชาวเพชรบูรณ์ไว้ว่า จากข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมวรรณกรรมของเพชรบูรณ์เราจะพบว่า ลักษณะภาษาของชาวเพชรบูรณ์ที่ปรากฏอยู่ในโบราณนั้นมีทั้งภาษาไทยน้อยและภาษาไทยคำ อันเป็นภาษาที่มีประวัติความเป็นมาช้านานมิใช่ในคนไทยเชื้อสายลาวทั่วไป ลักษณะของภาษาไทยคำ

1. ออกเสียงพยัญชนะหลักที่ 3 คือ ค แทนหลักที่ 1 คือ ก เช่น กรรม เป็น คล่า เกียว เป็น เกียว
2. ออกเสียง ร เป็น ฮ เช่น รัก เป็น ฮัก, เรือน เป็น เอือน, รีบ เป็น ฮีบ
3. พยัญชนะหลักที่ 1 ได้แก่ ก จ ต ป ควบกับ ร จะกลายเป็นพยัญชนะหลักที่ 2 ได้แก่ ข ฉ ถ ผ ดังนี้ กราบ เป็น ขาบ, โปรด เป็น โผด, ปราง เป็น ผาง, ปราบ เป็น ผาบ
4. ออกเสียง ส เป็น ล เช่น สิ่ง เป็น จิ้ง
5. ไม่มีเสียงควบกล้ำของพยัญชนะ ร และ ล

9) ประชากร

ในปี พ.ศ. 2554 ประชากรในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนผู้ชาย 491,922 คน ผู้หญิง 497,555 คน รวม 996,231 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2551 : เว็บไซต์ www.dopa.go.th) ประชากรนับถือศาสนาพุทธ และมีศาสนาคริสต์ อิสลามบ้างเป็นส่วนน้อย

10) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจ ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 82,902 บาทต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2553 : เว็บไซต์ www.nesdb.go.th) สภาพเศรษฐกิจของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก อันดับแรกมีการเพาะปลูกพืชไร่จำพวกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุด และรองลงมา ได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วลิสง อันดับสองมีการเพาะปลูกข้าวและการทำสวนผลไม้ เช่น มะขามหวานนอกจากนั้นยังมีการปลูกยาสูบ พืชผักผลไม้เมืองหนาว ไม้ดอกไม้ประดับนอกจากนั้นก็มีอาชีพประมงด้วย จังหวัดเพชรบูรณ์ มีทำเลเหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากมีเนินเขาอยู่ทั่วไป พื้นที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีการเลี้ยงสัตว์ทุกอำเภอ เช่น โคเนื้อ กระบือ สุกร และสัตว์ปีกเพื่อบริโภคและเป็นรายได้เสริมสภาพสังคมชาวเพชรบูรณ์ นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด รองลงมาศาสนาคริสต์ และด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา

11) พืชเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์มีการปลูกมะขามหวานมานาน และนิยมปลูกกันมากจนกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่ามะขามหวานเมืองเพชรบูรณ์ มีรสนุ่มเป็นเลิศ และยังคงกลายเป็นไม้ผลที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดตลอดจนเป็นของฝากของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ไปสู่เพื่อนเพื่อน หรือบุคคลที่เคารพนับถือ

ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มชนของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ มีกลุ่มสืบเชื้อสายและอพยพมาจากหลายภูมิภาค เพราะพื้นที่อาณาเขตของจังหวัดเป็นพื้นที่ยาวและล้อมรอบด้วยวัฒนธรรมหลากหลายดังนั้น ประชากรของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีประชากรทั้งที่เดิมที่อาศัยอยู่ และมีกลุ่มชนอื่นที่อพยพเข้ามาทำมาหากินเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมหลากหลายทั้งด้านจิตรกรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม

2. ด้านจิตรกรรม

1) จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย

วัดนาทรายปัจจุบันนี้ มีชื่อว่า “วัดศรีมงคล ” ตั้งอยู่บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จะสร้างมาแต่ พ.ศ. ไฉไม่สามารรถสืบทราบได้เพียงแต่อาศัยคำบอกเล่าของผู้มีอายุมากที่สุด ในหมู่บ้าน ว่าเดิมของกลุ่มชนหมู่บ้านนี้ได้อพยพมาจากประเทศลาว เมื่อมาตั้งหมู่บ้านเป็นหลักแหล่งแล้วจึงได้สร้างวัด จึงสันนิษฐานได้ว่า วัดนี้คงสร้างประมาณตอนปลายกรุงศรีอยุธยา โบสถ์ก็คงสร้างไว้เรียกกันมากับวัด อายุคงประมาณ 200 ปีเศษ ผนังภายในโบสถ์ทั้งสี่ด้าน มีภาพเขียนสวยงามมีผู้ที่เคยไปเห็นภาพเขียนที่วัดเชตุพนแล้วเปรียบเทียบกับเหมือนกันถือว่าเป็นภาพเขียนที่เก่าแก่มีความสวยงามแบบโบราณภาพที่เขียนเป็นประวัติพระเจ้าสิบชาติ เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตภูมิปัญญาพื้นบ้านของประชาชนสมัยนั้น เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นอยู่อย่างไร เช่น การประกอบอาชีพต่างๆ หาเนื้อ หาปลา ตลอดจนการเสพสม ภาพหมู่บ้านมีผู้คนมากมาย ภาพการค้าขายทางเรือ เป็นหลักฐานเด่นชัดได้ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมในสมัยนั้นและภาพบางตอนมีคนจีนถักผมเปียภาพนรกสวรรค์แบ่งปรัชญาพื้นบ้านไว้เป็นคติเตือนใจ ปรากฏให้เห็นบ้างแต่เลือนรางลักษณะเทคนิคของภาพเขียนภาพนี้นับว่าเป็นฝีมือชั้นครู ซึ่งลีลาการเขียนภาพมีลักษณะอ่อนช้อย สีสันสวยงาม ใช้สีฝุ่นผสมกาวหนังระบายภาพ ตัดเส้นแบบแบน เขียนภาพบนฝาผนังปูนเขียนด้วยสีฝุ่นยากที่จะหารูปภาพที่ปรากฏในจังหวัดเพชรบูรณ์



ภาพที่ 2.1 จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย

2) จิตรกรรมบนเสาไม้แปดเหลี่ยมวัดทรายงาม

วัดทรายงาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลนาแซง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ หรืออีกชื่อหนึ่งที่ชาวบ้านแถวนั้นเรียกกันว่า วัดบ้านห้วยมะเขือ ซึ่งเป็นชื่อเดิมของหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อก่อนนี้บริเวณดังกล่าวมีต้นมะเขือขึ้นอยู่มากมาย และต่อมาเนื่องจากที่ตั้งของวัดมีลักษณะโค้งยื่นออกไปในลำน้ำพุง และมีน้ำพุงล้อมรอบทั้ง 2 ด้าน เมื่อเกิดอุทกน้ำหลาก น้ำได้พัดเอาทรายขึ้นมาทับถมบนลานวัดจำนวนมากจึงเป็นที่มาของชื่อ “วัดทรายงาม” สร้างขึ้นจากแรงศรัทธาในพระพุทธศาสนา เมื่อปี 2476 ภายในวัดจะมีศาลาทรงไทยตรีมุขอายุเก่าแก่กว่า 82 ปีหลังนี้มองภายนอกอาจจะเหมือนศาลารวมใจปฏิบัติธรรมฟังเทศน์ของชาวบ้านธรรมดาๆ แต่เมื่อเดินขึ้นไปพื้นเพิงบันไดขั้นแรก จะสะดุดตาทันทีกับเสาไม้ขนาดใหญ่ 8 ต้นที่ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่โครงสร้างของศาลาหลังใหญ่หลังนี้ เพราะเสาแต่ละต้นสลักงดงามด้วยภาพจิตรกรรมพุทธประวัติแฝงด้วยวิถีชีวิตดั้งเดิมของบรรพบุรุษ เสาไม้ทั้ง 8 ต้นนี้ เดิมทีเป็นเสาไม้ทรงกลมธรรมดา ความสูงประมาณ 284 เซนติเมตร กว้าง (รอบเสา) 112 เซนติเมตร แต่จากความร่วมมือร่วมใจและแรงศรัทธาอันสูงยิ่งของชาวบ้านได้ช่วยกันนำเสามาถากอย่างประณีตบรรจงจนได้เสา 8 เหลี่ยมเท่ากับจำนวนต้นเสาที่มีบนศาลา จากนั้น อาจารย์สนั่น ช่างเขียนพื้นบ้าน ก็ได้วาดภาพสีน้ำมันขนาดความสูงประมาณ 100 เซนติเมตร กว้าง 13 - 16 เซนติเมตร ลงบนเสาแต่ละต้นบอกเล่าถึงประวัติของพระพุทธเจ้า ตั้งแต่ตอนเทวดาเชิญพระโพธิสัตว์ลงไปจุติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ โอโรสแห่งพระนางสิริมหามายา จนถึงตอนเจดีย์พระเชี้ยวแก้วที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ รวมทั้งหมด 25 กัณฑ์ โดยช่างเขียนได้วาดเรื่องราวโดยเริ่มต้นจากเหลี่ยมเสาแรกและจบเรื่องลงที่เหลี่ยมเสาสุดท้ายพอดี เป็นงานวาดที่ถือได้ว่าใช้ฝีมือที่บรรจงบวกเข้ากับการวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน



ภาพที่ 2.2 จิตรกรรมบนเสาไม้แปดเหลี่ยมวัดทรายงาม

3) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพมีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี เป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกันกับเมืองพิมาย ลพบุรี เพื่อเป็นศูนย์ กลางการเผยแพร่วัฒนธรรมของขอมไปสู่อาณาจักรทวารวดี ปัจจุบันมีซากตัวเมือง กำแพง และปรางค์ปรากฏอยู่บริเวณที่ตั้งเป็นที่ราบมีกำแพงดินสูงรอบเมือง มีโบราณสถานประมาณ 134 แห่ง ศิลปกรรมที่สำคัญได้แก่ ปรางค์ศรีเทพ ปรางค์สองพี่น้อง เขาค้างใน

ในข้อเท็จจริงปริมาณของเมืองโบราณศรีเทพ ไม่ได้มีอาณาเขตอยู่แต่ขอบคูน้ำคันดินเท่านั้นเพราะพบหลักฐาน เช่น ศาสนาและรูปเคารพกระจายทั้งในบริเวณนอกเมือง และในเมือง ที่สำคัญคือ ถ้ำเขามอร์ดัน ที่ต้องข้ามลำน้ำป่าสักและห่างจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ราว 12 กิโลเมตร ปรากฏการสลักรูปเคารพที่รวมกับเมืองศรีเทพบริเวณปากทางเข้าถ้ำ ชาวเมืองศรีเทพโบราณสลักพระพุทธรูปขนาดใหญ่เป็นพระพุทธรูปยืน หน้าตรง มีการสลักรูปดอกบัวเป็นฐานพระโพธิสัตว์ศรีอาริยศรีเมตไตร

ณ ตำแหน่งกลางเมืองมีศาสนสถานขนาดใหญ่ ชื่อเขาค้างในศาสนาพุทธ มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบทวารวดี เช่นเดียวกับเจดีย์วัดโขลง ที่เมืองคูบัวจังหวัดราชบุรี ผังพื้นทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออกขนาดกว้าง 28.40 เมตร ยาว 44.30 เมตร สูงประมาณ 12 เมตร ใช้ศิลาแลงเป็นวัสดุหลัก ที่ฐานมีปูนปั้นเป็นรูปคนแคระ ลายพันธุ์พฤกษา และลายเรขาคณิตประดับ

ทางนอกเมืองศรีเทพด้านทางเหนือ ปรากฏโบราณสถานบ้านสปรีอ ห่างจากเมืองศรีเทพไปราว 11.5 กิโลเมตร โบราณสถานในกลุ่มนี้คือ เขาค้างนอกซึ่งเป็น โบราณสถานที่ใหญ่ที่สุดของศรีเทพ นอกจากนี้ยังมีปรางค์ทิศทางทิศเหนือ และกลุ่ม โบราณเขาค้างแก้วทางทิศใต้ และมีถ้ำเขามอร์ดันทางทิศตะวันตก

ศรีเทพช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-18 สภาพบ้านเรือนในช่วงนี้ ศรีเทพถูกรอบงำด้วยอิทธิพลทางการเมืองจากอาณาจักรเขมรพระนคร ซึ่งรุ่งเรืองอำนาจในขณะนั้น มีผลกระทบต่อดินแดนน้อยใหญ่ในแถบนี้เช่นกัน ขณะที่อำนาจทางทวารวดีทางตะวันตกของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มสลายตัวลง โบราณสถานปรางค์ศรีเทพ เป็นสถาปัตยกรรมในศิลปะร่วมเขมรหันหน้าไปทางทิศตะวันตกลักษณะของปรางค์แห่งนี้ส่วนฐานก่อด้วยศิลาแลง เป็นฐานบัวลูกฟักและเดียวกับสถาปัตยกรรมเขมรทั่วไป ส่วนตัวเรือนธาตุก่อด้วยอิฐแบบเดียวกับปรางค์สองพี่น้อง ในการขุดค้นบริเวณดังกล่าวพบชิ้นส่วนทับหลังรูปลายสลักต่างๆ ซึ่งเห็นว่าปรางค์ดังกล่าวน่าจะสร้างอยู่ในราชวงศ์ช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-18 โดยเป็นศาสนาฮินดู และต่อมาภายหลังได้ถูกดัดแปลง โดยนำหินทรายมาสลักเพื่อเปลี่ยนแปลงแต่ไม่สำเร็จ จึงทิ้งร้างจนถึงปัจจุบัน

โ บราณสถานปรางค์สองพี่น้อง ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นปรางค์ 2 องค์หันหน้าไปทางทิศตะวันออกฐานก่อด้วยศิลาแลง องค์ปรางค์หรือองค์เรือนธาตุก่อด้วยอิฐมีประตูทางเข้าทางเดียว ส่วนอีก 3 ด้าน ทำเป็นประตูหลอก มีมุขในลักษณะคล้ายซุ้มหน้าบันยื่นออกมาทั้ง 4 ด้าน ยกเว้นด้านหน้าของปรางค์องค์ใหญ่ที่ทำยื่นออกมาจากการขุดแต่งทางโบราณคดี พบทับหลังและเสาประดับกรอบประตู โดยทับหลังจำหลักเป็นอุมาเมศวร หรือ สลักรูปพระอิศวรอุ้มนางปรารถิ ประทับนั่งอยู่เหนือ โคอสุภราชรูปแบบทางศิลปะเครื่องประดับสถาปัตยกรรมเหล่านี้สามารถกำหนดอายุปรางค์ 2 พี่น้องให้อยู่ในราวช่วงพุทธศตวรรษที่ 16 - 17 ในศิลปะขอมแบบบาปวนตอนครวัด ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดู และต่อมาได้ดัดแปลงเป็นพุทธสถาน



ภาพที่ 2.3 ปรางค์ศรีเทพ



ภาพที่ 2.4 ปรางค์สองพี่น้อง

4) วัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวเพชรบูรณ์ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถราชูปถัมภ์ ได้สันนิษฐานว่า วัดมหาธาตุสร้างมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เมื่อครั้งมาเมืองเพชรบูรณ์ ได้จารึกไว้ในหนังสือนิทานโบราณคดีไว้ว่า วัดมหาธาตุมีเจดีย์ใหญ่ฐานสี่เหลี่ยม แต่ยอดได้หักชำรุด มีลักษณะคล้ายเจดีย์ที่อยู่ในเมืองเก่าสุโขทัย คือ เจดีย์แบบดอกบัวตูมอยู่บนยอด เรียกว่า เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย



ภาพที่ 2.5 เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย

5) วัดไตรภูมิ

วัดไตรภูมิมีปรางค์ที่เก่าแก่อยู่หลังพระอุโบสถ โดยมีลักษณะแบบอยุธยาเป็นรูปทรงปรางค์ 1 องค์ เรือนธาตุและบัลลังก์มีชั้นซ้อนกันขึ้นไปจากฐานพระปรางค์ย่อมุมไม้ 12 ซึ่งเป็นลักษณะของศิลปะอยุธยาอย่างชัดเจน



ภาพที่ 2.6 พระปรางค์เก่าวัดไตรภูมิ

3. ด้านประติมากรรม

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพนอกจากจะมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นแล้วยังมีประติมากรรมที่ทรงคุณค่าคือ ประติมากรรมปูนปั้นแบบนูนสูง ที่สวยงามติดอยู่ฐานเขาค้างในมีลักษณะเป็นรูปคนและทำนั่ง ส่วนหน้าตาไปตามจินตนาการของผู้สร้าง ลักษณะศิลปกรรมของเมืองศรีเทพเป็นศิลปะแบบขอม หรือสมัยลพบุรี อย่างเห็นได้ชัด ดังเช่น เทวรูปพระนารายณ์ รูปยักษ์ เทพารักษ์ ทำด้วยหินศิลาแลง ปูนปั้นลายผักกูดแบบนูนสูงติดอยู่บนฐานเขาค้างในการสร้างองค์ปรangk ใช้ศิลาแลงมาประกอบการสร้างโบราณสถาน และพร้อมกันนี้ยังศิลปะแบบทวาราวดีปะปนอยู่ เช่น ธรรมจักร หรือพระพุทธรูป ศิลารธรรมจักร

เมืองศรีเทพจัดเป็นหนึ่งในเมืองโบราณยุคแรกที่มีร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชาวอินเดียในสมัยคุปตะและหลังสมัยคุปตะ จากการค้นพบประติมากรรม เนื่องในศาสนาพราหมณ์ที่มีอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 9-14 จำนวนหลายองค์ที่เมืองศรีเทพ คือ ประติมากรรมศิลาพระนารายณ์ สวมหมวกทรงกระบอก อาจนำไปสู่ข้อสันนิษฐานได้ว่า มีชุมชนชาวอินเดียนับถือศาสนาพราหมณ์ ไวยาณพนิกาย เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในศรีเทพ

พระพุทธรูปสมัยทวาราวดี สลักด้วยศิลาทรายสีเทา สูงประมาณ 2.18 เมตร ซึ่งกล่าวได้มาจากเมืองศรีเทพเช่นเดียวกัน พระพักตร์เป็นแบบทวาราวดีอย่างแท้จริงมีคพระสกลีขนาดใหญ่และมีเกตุมาลาวยังไม่มีรัศมีอยู่ข้างบน แต่หน้าประหลาดที่ว่ามีรูเจาะเป็นอุณาโลมที่พระนลาฏพระขนงและพระเนตรเจาะรูสำหรับฝังโลหะ พระองค์ยืนตรงตรองจิวรห่มคลุมแต่ชายจิวรสองข้างพระองค์ได้หักหายไป รวมทั้งพระขงตั้งแต่พระชานุ (หัวเข่า) ลงมาด้วย การกำหนดพระพุทธรูปองค์นี้ อาจทำได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้าเรานึกถึงการเจาะศิลาแลงและสัมฤทธิ์สำหรับฝังโลหะในประติมากรรมเป็นที่นิยมทำกันมาก ในศิลปะขอมสมัยบาปวน นักวิชาการบางท่านกล่าวถึงลักษณะทางศิลปะของพระพุทธรูปศาสนาและศาสนาฮินดูในเมืองศรีเทพก็เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้ยังได้ค้นพบ พระพุทธรูปแบบทวาราวดีมีจารึกเป็นคาถา เข ธัมมาฯ ภาษาบาลีบนฐาน ซึ่งแสดงว่าอิทธิพลของศิลปะทวาราวดี ได้แพร่เข้ามายังเมืองศรีเทพ นอกจากนี้ยังมีผู้ค้นพบเศษธรรมจักรศิลานาค่อนข้างใหญ่มีลายสลักแบบทวาราวดี ซึ่งปัจจุบันรักษาการอยู่ ที่ว่าการอำเภอศรีเทพ อ.เมืองมอรัตน์ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ยังมีศาสนา ลัทธิมหายานจากอาณาจักรศรีวิชัยทางใต้ของประเทศ

คิ้วลึงค์ เทวสตรี ทวารบาลและรูปพระอาทิตย์ อันคล้ายคลึงกับประติมากรรมในสมัยพราหมณ์ที่สำคัญ คือ เทวรูป พระนารายณ์สวมหมวกทรงกระบอก 8 เหลี่ยม และแผ่นทองคำสลักลายเป็นรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการตรึงค์ ที่จริงแล้วเมืองศรีเทพประสมประสานวัฒนธรรมต่างรูปแบบให้เข้ากันได้ดี เห็นได้จากชุมชนนี้สร้างเทวรูปสวมหมวกแปดเหลี่ยมแบบศรีเทพ ซึ่งนับเป็นประติมากรรมสกุลช่างศรีเทพ เชื่อกันว่าตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเวรูปในศาสนาพราหมณ์ เช่น เทวรูปพระนารายณ์ พระกฤษณะและพระอาทิตย์

วัตถุที่สำคัญคงเป็นรูปศิลาทราย สูงประมาณ 1.14 เมตร เป็นประติมากรรมที่มีใบหน้าหลัก แสดงอารมณ์ ยิ้มแย้ม ซึ่งค้นพบที่เมืองศรีเทพ อย่างไรก็ตามเศียรนี้มีการสวมหมวกอยู่ด้านล่าง และมีลวดลายอยู่เบื้องล่าง และมีลวดลายคล้ายลายไม้ ประดับอยู่สามด้านตรงกลางมีขนาดใหญ่ สวมตุ้มหูกลม มีลายดอกไม้หกลีบสลักอยู่ภายใน อยู่บนประภามณฑล เทวรูปองค์นี้ยืนตรง แบบเทวรูปพระอาทิตย์ ร่องรอยการแตกหักแสดงว่าเดิมมีกรทั้งหมด 4 กร

แผ่นทองสูงประมาณ 30 เซนติเมตร คุณเนเทวรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการตรึงค์ สวมหมวกทรงกระบอกซึ่งมีลวดลายรูปประคำประดับและข้างบนมีลวดลายคล้ายดอกบัวมีประภามณฑลเป็นรูปใบอยู่ด้านหลัง พระองค์สวมกุณฑล (ตุ้มหู) กรองศอ (สร้อยคอ) และพาหุรัด (กำไลต้นแขน) ชายพระเกศาประอยู่เหนือพระอังสา ที่ทราบว่าเป็นพระนารายณ์อย่างแน่นอนเพราะว่ามี 4 กร แผ่นทองนี้อายุราว ศตวรรษที่ 13 เพราะมีอิทธิพลพื้นเมืองเข้ามาปะปนกับศิลปะอินเดีย

สำหรับการขุดแต่ง เขาค้างใน ครั้งสุดท้ายโยนายนิตและคณะซึ่งเป็นนักโบราณคดีกรมศิลปากร ได้ดำเนินการขุดแต่งทางด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นด้านหน้าของโบราณสถานจากการขุดแต่งปรากฏว่าโบราณแห่งนี้ก่อด้วยอิฐศิลาแลงมีฐานเป็นลวดลายเครื่องประดับ ภาพปูนปั้นที่ได้จากการขุดแต่งสามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 ประเภท อันได้แก่ รูปบุคคล รูปสัตว์ และรูปพรหมพฤษยา

1) รูปบุคคล ภาพปูนปั้นประเภทนี้พบน้อยชิ้น ทั้งสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ และชำรุดแตกหัก ภาพดังกล่าวประกอบด้วยรูปมารหรือคนแคระ นอกจากนี้ยังมีรูป ศิรษะบุคคลส่วนขาส่วนแขน และส่วนของใบหน้า รวมทั้งเครื่องประดับร่างกาย ซึ่งล้วนแต่ชำรุดทั้งสิ้น

2) รูปสัตว์ ภาพปูนปั้นรูปสัตว์ ประกอบด้วย ส่วน ศิรษะของม้า ลึงค์ นาค ส่วนขา ซึ่งเป็นขาของช้าง และส่วนลำตัวซึ่งน่าจะเป็นสัตว์ปีกจำพวกนกหรือหงส์ ภาพทั้งหมดมีสภาพไม่สมบูรณ์

3) รูปพรรณพฤษภา ภาพปูนปั้นประเภทสุดท้ายได้แก่ ลายก้านขด ลายใบไม้ ลายกนก ลายกระจัง รวมทั้งลายเรขาคณิต (สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ลายวงกลม ลายผสม) ลวดลายเหล่านี้มีสภาพแตกหักไม่สมบูรณ์



ภาพที่ 2.7 ธรรมจักรหินทรายแกะสลัก



ภาพที่ 2.8 ประติมากรรมคนแคระแบกโบราณสถานเขาค้างใน



ภาพที่ 2.9 ประติมากรรมปูนปั้นเทวรูป เมืองศรีเทพ

4. วัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

1) ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ

งานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ เป็นงานประเพณีเก่าแก่ของ ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ที่สืบทอดกันมายาวนานชั่วอายุคน เป็นประเพณีที่แปลก ไม่มีปรากฏในที่อื่น ๆ ในวันสารทไทยของทุกปีชาวเพชรบูรณ์จะเดินทาง ไปร่วมพิธีกันอย่างคับคั่ง ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ เมื่อก่อนมีการเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น อุ้มพระดำน้ำ อุ้มพระสร่งน้ำ บางคนก็เรียกว่างานประเพณีสารทไทย วัดไตรภูมิ หรือ ประเพณีอัญเชิญ พระพุทธรูปสร่งน้ำก็มี จนกระทั่งเดือนตุลาคม 2528 ทางคณะกรรมการได้ร่วม ประชุมกันอย่างกว้างขวาง เพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดงานเป็นทางการ และมีมติให้ใช้ชื่อว่า งานประเพณี “อุ้มพระดำน้ำ” งานประเพณีดังกล่าวนี้ จะจัดขึ้นบริเวณวัดไตรภูมิ ถนนเพชรรัตน์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

พระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะสมัยลพบุรี หล่อด้วยเนื้อทองสัมฤทธิ์ หน้าตัก กว้าง 13 นิ้ว สูง 18 นิ้ว ไม่มีฐาน พุทธลักษณะ เป็นทรงเทริด พระพักตร์กว้าง พระโอษฐ์แบะ พระหนูป้าน พระกรณยาว ย้อย จนจรดพระอังสา ที่พระเศียร ทรงเครื่องชฎาเทริด มีกระบังหน้า ทรงสร้อยพระศอ พาหุรัดและประคตเป็นลวดลายงดงามยิ่งเป็นศิลปะของขอมจึงสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยลพบุรี



ภาพที่ 2.10 พระพุทธมหาธรรมราชา

ตามประวัติเล่าสืบกันต่อมาหลายชั่วอายุคนแล้ว เมื่อประมาณ 400 ปีที่ผ่านมา มีชาวเพชรบูรณ์ กลุ่มหนึ่งมีอาชีพ ในการจับสัตว์น้ำ อยู่ในลำน้ำป่าสัก อยู่มาวันหนึ่งงชาวประมง กลุ่มนี้ได้ออกหาปลาตามปกติ เช่นทุกวัน เผอิญวันนั้นเกิดเหตุการณ์ประหลาดตั้งแต่เช้าถึงบ่าย ไม่มีใครจับปลา ได้เลยสักตัวคล้ายดังกับว่าได้พื้นน้ำ ไม่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่เลย สร้างความงุนงงแก่พวกเขาเป็นอย่างมาก ต่างพากันนั่ง ประกันว่าจะทำประการใดดี ณ บริเวณที่ชายเหล่านี้นั่งปรึกษากันอยู่นั้น ปัจจุบันคือ บริเวณ วังมะขามแพบ คำว่า มะขามแพบ นั้น หมายถึง ไม่ระกำนั่นเอง บริเวณดังกล่าว อยู่ทางทิศเหนือของ เมืองเพชรบูรณ์ ทิศใดนั้น กระแสน้ำ ในแม่น้ำแห่งนั้น หยุดไหลนิ่งอยู่กับที่ แล้วค่อย ๆ มีพราย น้ำผุดขึ้นมาที ละฟอง ทวีมากขึ้น มองดูคล้ายกันน้ำกำลังเดือดอยู่บนเตาไฟ ไม่นานก็เปลี่ยนเป็นวังน้ำวนใหญ่และลึกมาก ณ ที่แห่งนั้นทุกคน ต่างมองดูด้วยความมึนงง ไม่สามารถหาคำตอบว่าเกิดขึ้นจากอะไร เหตุการณ์ ดำเนินต่อไป จนกระทั่ง กระแสวังวนแห่งนั้น ได้เริ่มคืนสู่สภาพเดิม และดูเอา พระพุทธรูปองค์นี้ขึ้นมา จากใต้พื้นน้ำแห่งนั้น ลอยขึ้นมาอยู่เหนือผิวนั้น มีการคำพูดว่าขอยู่ตลอดเวลา เหมือนอาการของ เด็กเล็ก ที่กำลังเล่นน้ำ เป็นที่แน่นอนว่าชาวประมง กลุ่มนั้นได้ประจักษ์ ถึงความ ศักดิ์สิทธิ์ จึงได้ลงไปอัญเชิญ ขึ้นมาประดิษฐาน บนบกให้ผู้คนทั้งหลาย ได้กราบไหว้ สักการบูชา และพร้อมใจกันอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ที่วัดไตรภูมิในปัจจุบัน



ภาพที่ 2.11 ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ

ในปีต่อมา ครั้นถึงเทศกาลสารทไทย พระพุทธรูปที่ถูกอัญเชิญขึ้นมาจากน้ำได้หายไประไรร่องรอย ชาวบ้านชาวเมือง ก็ออกตามหากันจ้าละหวั่น ในที่สุดก็ไปพบพระพุทธรูปองค์นี้ตรงบริเวณที่พบครั้งแรกและกำลังคำพูดคำว่าอยู่พอดี จึงได้อัญเชิญ มาอีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่นั้นมา เมื่อถึงเทศกาลสารทไทย คือ ตรงกับวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบของทุกปีภายหลังจาก ถวายภัตตาหารเช้า แด่พระภิกษุสงฆ์แล้ว เจ้าเมืองเพชรบูรณ์ สมัยนั้นพร้อมด้วยข้าราชการ ตลอดจนประชาชนในเมืองเพชรบูรณ์ จึงร่วมกันอัญเชิญ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ ได้ทำพิธีสงฆ์ที่วังมะขามแปบ ตรงที่พบครั้งแรกเป็นประจำทุกปี หากปีใดน้ำน้อยเข้าไป ไม่ได้ก็อัญเชิญไปสงฆ์ที่วัดโบสถ์ชนะมาร ทางเหนือเมืองเพชรบูรณ์ แล้วถวายนามท่านว่า “พระพุทธรมหารธรรมราชา” ส่วนความเชื่อถือในอีกทางหนึ่งนั้นเชื่อว่า เทพเจ้าผู้สิงสถิตในองค์ พระพุทธรมหารธรรมราชา เป็นพระภิกษุโบราณ 2 รูป ได้สร้างพระพุทธรูปนี้ ตั้งแต่ครั้งเป็นมนุษย์ ในสมัยลพบุรี ต่อมากรุงสุโขทัยได้แผ่อาณาเขตอาณาเขต พระพุทธรมหารธรรมราชา ได้ถูกเชิญไปประดิษฐานไว้ที่กรุงสุโขทัย จนมาถึงสมัยพระยาธิไทย กษัตริย์องค์ที่ 6 ในราชวงศ์พระร่วง ประจวบกับเพชรบูรณ์ไว้ว่างกษัตริย์ผู้ครองนคร ได้โปรดให้ ออกญา ศรีเพชรรัตนานคราภาบาล นามเดิมว่าเรือง ไปเป็นเจ้าครองเมืองเพชรบูรณ์ โดยขึ้นตรงต่อกรุงสุโขทัย พร้อมกันนี้ได้พระราชทานพระพุทธรูป “พระพุทธรมหารธรรมราชา” มาด้วย สำหรับพระพระคู่บ้านคู่เมือง โดยมีกระแส รับสั่งให้มาทางลำน้ำ หากแควที่ใดก็ให้สร้างวัดใหม่ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์นี้

สำหรับการเดินทางมาในสมัยก่อน ล่องมาตามลำน้ำยมจากสุโขทัยผ่านพิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง อุทัย แล้ววกเข้าลำน้ำป่าสักที่อุทัย ผ่านสระบุรี แล้วสู่จุดหมายปลายทางที่เพชรบูรณ์ รวมระยะเวลาการเดินทางหนึ่งปีเต็ม เมื่อแรกมาถึงคำริ จะนำพระ

พุทธมหารัชมราชาไปประดิษฐานไว้ที่วัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ แต่เป็นการจัดพระบรมราชโองการ จึงสร้างวัดขึ้นมาใหม่ให้ชื่อว่า วัดไตรภูมิ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแก่พระร่วง ซึ่งเป็นผู้พระราชนิพนธ์เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง

ในวันสารทไทยของทุกปี ทางจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้อัญเชิญ พระพุทธมหารัชมราชา ประดิษฐานบนบุษบก แห่จาก วัดไตรภูมิไปตาม เส้นทางในเขตเทศบาล เพื่อให้ประชาชนได้สักการบูชา และอัญเชิญ มาเฉลิมฉลองที่วัด ไตรภูมิ ในวันสารทไทย ซึ่งเป็น วันที่สามของงาน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะอัญเชิญ พระพุทธมหา ธรรมราชาประดิษฐาน บนเรือที่ทำน้ำหน้าวัดไตรภูมิ ทวนกระแสน้ำ ในแม่น้ำป่าสัก ไปทำพิธีดำน้ำ ที่ทำน้ำวัดโบสถ์ชนะมาร ซึ่งเป็นวังน้ำลึก เมื่อถึงบริเวณพิธี ผู้ว่าราชการ จังหวัดเพชรบูรณ์ จะอัญเชิญ พระพุทธมหารัชมราชา เทิดไว้เหนือ หัวดำน้ำลง ไปพร้อมกัน โดยหันหน้าไปทางเหนือสามครั้ง หันหน้าลง ทางใต้สามครั้ง ตามความเชื่อที่ว่า จะทำให้น้ำทำอุดมสมบูรณ์ บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข

ความเชื่อในการอัญเชิญพระพุทธมหารัชมราชาดำน้ำ ผู้ที่ทำการอัญเชิญจะต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ทั้งนี้เพราะ ตำแหน่งเทียบ ได้กับเจ้าเมืองในสมัยโบราณ ซึ่งเป็นใหญ่ที่สุดในเมือง ความเสียสละของผู้เป็นใหญ่ ในนครที่มีความห่วงใย ในความทุกข์สุข ของราษฎรและได้ชื่อว่า เป็นผู้ทะนุบำรุงพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ จะให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าเมืองอัญเชิญไปดำน้ำแทนไม่ได้ หากปีใดไม่มีการอัญเชิญ พระพุทธรูปองค์ดังกล่าวไปดำน้ำ ชาวเพชรบูรณ์ เชื่อกันว่าปีนั้นบ้านเมือง จะเกิดความแห้งแล้ง ข้าวยากหมากแพง และพระพุทธรูปองค์นี้ จะหายไป

2) ประเพณีเส็งกลอง ล่องโคมไฟไหว้พ่อขุนผาเมือง

ประเพณีเส็งกลอง เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวอำเภอหล่มสัก ซึ่งมีมาแต่โบราณ มักนิยมเล่นในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา - ออกพรรษา ซึ่งมีการเส็งกลอง 2 ลักษณะ คือ จัดเส็งกลองร่วมกับงานบุญบั้งไฟ โดยเชื่อว่าการเส็งกลองเพื่อเป็นการเชือเชิญเทวดา มนุษย์โลก และภูตผีมา ร่วมทำบุญบั้งไฟ โดยพร้อมเพียงกัน อีกลักษณะจนเป็นการนัดหมายช่างกลองตามบ้านต่าง ๆ ให้นำกลองมาเส็งแข่งกัน เพื่อประกวดในเรื่อง "ความดัง" กลองที่ได้เสียงดังที่สุด คือ มีเสียงทุ้ม กลาง แแหลม ครบถ้วนจะเป็นผู้ชนะการแข่งขัน



ภาพที่ 2.12 ประเพณีเส็งกลอง

ประเพณีล่องโคม เป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่นิยมเล่นกันในวันออกพรรษา ซึ่งเชื่อว่าหลังจากพระพุทธเจ้าได้จำพรรษาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ครบเดือนแล้ว จึงได้ขึ้นไปเทศนา ให้พระพุทธรูปมารดาบนสวรรค์ชั้นดุสิต และลงมาเทศน์โปรดมนุษย์โลก และเมืองบาดาล ซึ่งเป็นที่พอใจของพญานาคยิ่งนัก พญานาคจึงได้ถวายบังไฟพญานาค เพื่อเป็นการส่งเคราะห์ร้าย รวมทั้งเป็นการ ขอขมาพระแม่คงคาด้วย ส่วนโคมไฟหรือโคมลอยที่ขึ้นไปในอากาศจะเป็นการบูชาเทวดา ลักษณะโคมไฟหรือโคมลอย ที่ลอยขึ้นไปในอากาศ ทำจากกระดาษสีต่างๆ จำนวน 60 - 80 แผ่น ต่อเป็นทรงกลม ทรงรี และรูปเหลี่ยมต่างๆ มีช่องรับลมคาร์บอนไดออกไซด์จากเตาความร้อน ส่วนความสวยงามของโคมลอยนั้นจะดูที่ความสูง และระยะเวลาการลอยอยู่บนท้องฟ้า



ภาพที่ 2.13 ประเพณีการล่องโคมไฟ

3) ประเพณีข้าวห้อยของชาวหล่มสัก

ห้อย ความหมาย จากพจนานุกรม หมายถึง เชี่ยนหมาก เครื่องของภาชนะ

พาข้าว ภาษาของชาวหล่มสัก หมายถึง ถาดที่ใช้รองอาหารคาวหวาน

ห้อย ภาษาถิ่นของชาวหล่มสัก หมายถึง ภาชนะที่ใช้รองด้วยอาหารคาวหวาน ตลอดจนผลไม้ ซึ่งจัดเตรียมเพื่อนั่งรับประทานอาหารร่วมกัน ลงละประมาณ 4-5 คน มักสานจากหวายหรือไม้ไผ่ มีฐานเล็ก สูงประมาณ 25 - 30 เซนติเมตร ปากกว้าง เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 40 - 50 เซนติเมตร

นอกจากการรับประทานอาหาร จากพาข้าวห้อยกันปกติที่บ้านแล้ว ชาวหล่มสักมักจะถือเป็นการประเพณีในการเลี้ยง สังสรรค์ และงานมงคลต่างๆ โดยเชิญแขกมาร่วมงานและนั่งรับประทานที่พื้นเรือน โดยนั่งเป็นวง วงละประมาณ 4-5 คน โดยใช้มือปั้นขี้ผึ้งเหนียวจากกระต๊อบ ข้าวเหนียว ทำเป็นคำๆ แล้วจิ้มกับขี้ผึ้งในสำรับ (พาข้าวห้อย) ซึ่งได้แก่ อาหารประเภทแจ่ว (น้ำพริก) ลาบ ส้มตำ อาจมีไก่ย่างหอมๆ ด้วยก็ได้ ประกอบกับ มีวงดนตรีไทยเดิม และการแสดงของนักเรียน นักศึกษาจากสถาบันต่างๆ โดยกำหนดขึ้นในคืนแรกของงาน



ภาพที่ 2.14 ประเพณีพาข้าวห้อยของชาวหล่มสัก

4) ไหว้พ่อนผาเมือง

การจัดงานเลี้ยงกรอง ล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมือง เพื่อเคารพสักการะและเผยแพร่ประวัติเกียรติคุณของพ่อนผาเมือง ปุชนิยบุคคลของชาติไทย คณะกรรมการจัดงานฯ จะมีการจัดงานเลี้ยงกลองล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมืองเป็นประจำทุกปีช่วงเดือน ธันวาคม - มกราคม ประมาณ 5 วัน 5 คืน บริเวณอนุสาวรีย์พ่อนผาเมือง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ประวัติและเกียรติคุณพ่อนผาเมือง เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้

ทราบโดยทั่วกัน

2. เพื่อเผยแพร่และเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ของจังหวัด เพชรบูรณ์ ซึ่งจังหวัดได้กำหนดว่า "นครพ่อขุนผาเมือง" เป็นคำขวัญของจังหวัดด้วย
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีการเสี่ยงกลอง และการล่องโคมไฟ ของชาวอำเภอหล่มสัก ให้ดำรงสืบไป
4. เพื่อจัดหารายได้ซื้อที่ดิน โดยขยายบริเวณอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง ออกไป เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกาย ของชาวอำเภอหล่มสัก และใกล้เคียง



ภาพที่ 2.15 อนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง



ภาพที่ 2.16 พิธีบวงสรวงดวงวิญญาณพ่อขุนผาเมือง



ภาพที่ 2.16 การฟ้อนรำหลังเสร็จพิธีการบวงสรวง

งานเส็งกลอง ล่องโคมไฟ "ไหว้พ่อขุนผาเมือง" ถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งงานหนึ่ง ที่เกิดจากความพร้อมเพียง ความสมัครสมาน สามัคคีของข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า ประชาชน และกลุ่มพลังมวลชนที่ได้ให้ความ ร่วมใจเสียสละทั้งกำลังกาย และกำลังทรัพย์ เพื่อดำเนินการจนบรรลุเป้าหมาย

5. งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์

ความเป็นมาของ งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์

งานเทศกาลชิมมะขามหวานเพชรบูรณ์ ได้เริ่มจัดขึ้นในปี 2516 ในลักษณะประจำท้องถิ่น อำเภอหล่มเก่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดการปลูก มะขามหวาน ของจังหวัดเพชรบูรณ์ การจัดงาน ได้จัดติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งปี 2521 จังหวัดเพชรบูรณ์จึงได้จัดการประกวดมะขามหวานในงานเทศกาลฉลองรอยพระพุทธรบาท วัตถุประสงค์ใน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาปี 2525 องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้สนับสนุนให้มีการประกวดธิดามะขามหวาน พร้อมจัดให้มีการออกร้านขายมะขามหวานขึ้นในงาน การจัดงานเทศกาลชิมมะขามหวาน ได้จัดระหว่างวันที่ 17-25 มกราคม ติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งปี 2542 ได้เปลี่ยนชื่องานเป็น กาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์ และได้ย้ายสถานที่จัดงานมาถึงปัจจุบัน ได้ จัดที่ ณ สนามสถานที่ก่อสร้างศาลากลางจังหวัดแห่งใหม่ใกล้เคียงที่ว่าการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจังหวัดเพชรบูรณ์ร่วมกับ องค์การปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์ ชมรมผู้ปลูกมะขามหวาน จังหวัดเพชรบูรณ์ คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน (กรอ.) จังหวัดเพชรบูรณ์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)



ภาพที่ 2.18 งานกาชาดมะขามหวาน

การจัดงานกาชาด มะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) ประชาสัมพันธ์มะขามหวาน ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงและเป็นพืชเศรษฐกิจ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวาง
- 2) ประชาสัมพันธ์ความเป็นมาของนครบาลเพชรบูรณ์ ซึ่งได้ก่อตั้งตั้งแต่สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม

- 3) จัดหารายได้สนับสนุนกาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกร ผู้ปลูกมะขามหวาน ได้ปรับปรุงพันธุ์และรักษาคุณภาพของมะขามหวาน
- 4) เพื่อประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว ของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น



ภาพที่ 2.19 การจัดจำหน่ายมะขาม

การออกแบบผลิตภัณฑ์

ความหมายของการออกแบบ

การออกแบบ หมายถึง การสร้างสรรค์คือผลงานที่สร้างขึ้นโดยไม่ลอกเลียนของเดิมหรือความคิดเดิมที่มีมาก่อน เพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยหรือความต้องการทางด้านอื่นๆ (วิณะ จูทะวิภาค, 2527 : 10) และ ศาคร คันธโชติ (2528 : 6) ได้ให้ความหมายของการออกแบบว่า เป็นการรวบรวมหรือจัดองค์ประกอบทั้งที่เป็น 2 มิติ และ 3 มิติ เข้าด้วยกันอย่างมีหลักเกณฑ์ การนำองค์ประกอบของการออกแบบมาจัดรวมกันนั้นผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและความงามอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการออกแบบ การออกแบบเป็นศิลปะของมนุษย์เนื่องจากการสร้างค่านิยมทางความงามและสนองทางคุณประโยชน์ทางกายภาพ ขณะที่ มนตรี ยอดบางเตย (2538 :3) ได้รวบรวมความหมายของการออกแบบไว้ว่า การออกแบบเป็นกิจกรรมอันสำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่มนุษย์จะต้องใช้การออกแบบทุกกระยะเพื่อกำหนดการดำรงชีวิต เพราะเป็นการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้ายของชีวิตในทุกๆ ด้าน ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการออกแบบทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่ามนุษย์ใช้การออกแบบเป็นองค์ประกอบในการดำรงชีวิตเป็น 2 ทาง คือ

1. ออกแบบเพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ อันหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางจิตใจ วัฒนธรรมทางการเรียนรู้การวางแผนรูปแบบโครงสร้างของสังคม ระเบียบแบบแผนของการดำรงชีวิตของมนุษย์ การมีส่วนร่วมในครอบครัวการเลี้ยงดูปลูกฝังค่านิยม การปกครองการเลือกนับถือศาสนาเพื่อการปรองดองจิตใจให้เจริญงอกงาม ตลอดจนรูปแบบของศิลปวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้มนุษย์จะต้องรู้จักกำหนดหรือเสาะหาแนวทางอันเหมาะสมตามสภาวะแวดล้อมและสนองความปิติอิ่มเอิบของจิตใจเป็นสำคัญ การกำหนดวางแผนเกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าวนี้ว่าเป็นการออกแบบเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

2. ออกแบบเพื่อสนองความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต อันหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางด้านวัตถุ ที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดทำขึ้นและรู้จักปรับปรุงพัฒนา ได้แก่ เครื่องใช้สอยต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อให้การดำรงชีวิตมีความสะดวกสบายขึ้น โดยการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมา เป็นการตอบสนองทางกายเป็นสำคัญ

หลักในการออกแบบ

ปรัชญาของการออกแบบคือสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ซึ่ง มนตรี ยอดบางเตย (2538 5) ได้ให้ข้อคำนึงในการออกแบบไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ประโยชน์ใช้สอย (Useful of Function) คือ สิ่งจำเป็นอันดับแรกที่จะต้องสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุสิ่งที่คนปรารถนาก็คือ เป็นประโยชน์ใช้สอย ความจริงในข้อนี้เป็นสิ่งที่นักออกแบบทั้งหลายต้องยึดถือเป็นแนวคิดในการออกแบบ

2. ความงามทางศิลปะ (Sense Beauty) หมายถึง ความรู้สึกทางความงาม กล่าวคือ เมื่อนักออกแบบสนองความต้องการ ในการใช้สอยและได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว สิ่งมนุษย์ทุกรูปทุกนามต้องการก็คือ “ความงาม” หรือความรู้สึกทางศิลปะ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องไปควบคู่กันโดยนักออกแบบจะต้องยึดถือเป็นแนวคิด

3. คุณสมบัติของวัสดุและเศรษฐกิจ (Material & Economic) เพื่อการออกแบบได้ดำเนินไปตามเป้าหมาย ในข้อที่ 1 และ 2 ดังกล่าวแล้ว สิ่งต่อไปที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงก็คือ คุณค่าทางวัสดุ (Value of Material) ที่จะนำมาใช้จะต้องมีคุณค่าในตัวเอง และเหมาะสมกับการที่จะผลิต ตลอดจนจะต้องคำนึงถึงภาวะทางเศรษฐกิจ (Economic) ของสังคมด้วย

4. แบบอย่างของวัฒนธรรม (Style & Culture) แบบอย่างและวัฒนธรรมเป็นอีกประการหนึ่งที่นักออกแบบที่ดีจะต้องมีความเข้าใจในแบบอย่างและได้ศึกษามาอย่างดีแล้ว จึงจะสามารถออกแบบได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ สำหรับในเรื่องของวัฒนธรรมนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงความเป็นสัญลักษณ์ของเชื้อชาติ การออกแบบจะต้องคำนึงถึงในเรื่องนี้ว่า สิ่งที่คุณออกแบบนั้นสมควรจะสอดคล้องวัฒนธรรมลงไปหรือไม่แบบอย่างนั้นๆ เหมาะสมกับวัฒนธรรม

ใด ซึ่งมีได้หมายความว่าต้องเป็นวัฒนธรรมประจำชาติเสมอไป จะต้องเป็นวัฒนธรรมใดก็ได้ที่มีความเหมาะสมกับแบบอย่างนั้น

การออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คือ การออกแบบสิ่งของ เครื่องใช้เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตเป็นจำนวนมากในรูปแบบสินค้าเพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อและผู้บริโภคในวงกว้าง โดยที่รูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความต้องการที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์นั้นๆ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2539: 111)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ นั้นมีประวัติความเป็นมาและพัฒนาการมายาวนาน ตั้งแต่สมัยยุคหินเครื่องมือที่ใช้ในการดำรงชีวิตที่สกัดจากหิน ก็คือสิ่งที่มนุษย์ในยุคนั้นคิดทำขึ้นในแบบเรียบง่ายเพื่อใช้ในงานต่างๆ เช่น เป็นอาวุธในการล่าสัตว์ (ออสวน, 2543 : 8) และมีพัฒนาการมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่จะทำการผลิตใหม่นั้นอาจเป็นลักษณะของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบางประการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เดิมหรือสร้างสรรค์คิดค้นขึ้นใหม่ก็ตามทั้งนี้ ผู้ออกแบบต้องเข้าใจชัดเจนถึงเงื่อนไข ในการออกแบบชิ้นงานนั้นๆ ด้วยในเมื่อกิจกรรมของมนุษย์นั้น มีอยู่หลากหลาย (ออสวน 25439) กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ถูกแบ่งเป็นกลุ่มหรือประเภทต่างๆ กันคือ

1. ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค
2. ผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในสำนักงาน เพื่อการบริการ
3. ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรกล ความทนทานสูง
4. ผลิตภัณฑ์ยานยนต์เพื่อการเดินทางขนส่ง

หลักในการออกแบบผลิตภัณฑ์

สาคร คันธโชติ (2528: 35) กล่าวว่าข้อคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์มีดังนี้

1. ความปลอดภัย (Safety) การออกแบบต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค เช่น เมื่อใช้ผลิตภัณฑ์แล้วจะไม่เกิดสารพิษที่เกิดอันตรายต่อชีวิต ไม่เกิดอันตรายได้ง่ายมีความปลอดภัยสูง
2. ความแข็งแรง (Strength) หมายถึง ความแข็งแรงของตัวผลิตภัณฑ์ควรจะเลือกใช้โครงสร้างให้เหมาะสม ให้มีความแข็งแรงทนทาน นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการประหยัดประกอบด้วย
3. ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics) คือ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้ ขนาด และขีดจำกัดของผู้บริโภคและบริบท

4. ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics of Appeal) คือ ต้องออกแบบให้ผลิตภัณฑ์มีรูปร่าง ขนาด สี สันสวยงามน่าใช้ชวนให้ซื้อ นอกจากนี้ควรจะช่วยยกระดับเกี่ยวกับรสนิยมในด้านรูปร่าง ขนาด สี สัน แก่ผู้อุปโภคและบริโภคให้ดียิ่งขึ้น

5. ราคาพอสมควร (Cost) นักออกแบบที่ดีควรรู้จักเลือกกำหนดการใช้วัสดุที่ถูกต้อง รวมทั้งกรรมวิธีการผลิตที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้นๆ เพื่อการผลิตได้ง่ายและสะดวก ซึ่งส่งผลไปถึงราคาผลิตภัณฑ์ หากเรารู้จักการใช้วัสดุที่ดีอยู่แล้วจะได้ผลิตภัณฑ์ที่ราคาพอสมควรตามความต้องการของตลาด

6. การซ่อมแซมง่าย (Easy of Maintenance) คือต้องทำการออกแบบให้สามารถแก้ไขและซ่อมแซมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากเมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น คำนึงถึงรักษาและการสึกหลอค่า

7. วัสดุ (Materials) นักออกแบบควรจะเลือกใช้วัสดุให้ถูกต้องเหมาะสมกับงานว่าผลิตภัณฑ์นั้นใช้ในสถานที่ใด เช่น ใช้ที่บ้านพักตากอากาศชายทะเลควรจะใช้วัสดุชนิดใดจึงจะเหมาะสม นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงปริมาณของวัสดุด้วยว่ามีมากน้อยเพียงใด หาซื้อได้ง่าย ราคาของวัสดุเหมาะสมกับชนิดประเภทผลิตภัณฑ์หรือไม่

8. กรรมวิธีการผลิต (Production) เมื่อทำการออกแบบผลิตภัณฑ์แล้ว สามารถผลิตได้สะดวกรวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่สามารถใช้ในการผลิตได้หรือไม่

9. การขนส่ง (Transportation) นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง การขนส่งสะดวกหรือไม่ ระยะใกล้หรือระยะไกล ขึ้นเนื้อที่ในการขนส่งหรือไม่ การขนส่งทางบกและทางน้ำหรือทางอากาศต้องทำการบรรจุหีบห่ออย่างไร เพื่อเป็นการรักษาผลิตภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุดก่อนถึงมือผู้บริโภค

การออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นก่อนอื่น นักออกแบบต้องทำความเข้าใจกับประเภทของผลิตภัณฑ์ว่ามีขอบเขตการใช้งานกว้างขวางเพียงใด ผลิตภัณฑ์จะถูกนำไปใช้ในที่ใดบ้าง ใครเป็นคนใช้ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้นักออกแบบสามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน

กระบวนการออกแบบ

นักออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ถูกต้องตามความต้องการของตลาด โดยพิจารณาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์นั้นๆ มีมาอย่างไรบ้าง มีการปรับปรุงหรือพัฒนาไปได้ไกลเพียงใด

2. หน้าที่ใช้สอยผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับที่จะทำการออกแบบใหม่นั้นมีมาอย่างไรบ้าง และควรจะปรับปรุงส่วนใดบ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ใช้สอย
3. ความสะดวกสบายในการใช้ คือ ผลิตภัณฑ์นั้นมีความสัมพันธ์กันกับผู้ใช้เหมาะสมหรือไม่เพียงใด
4. ความปลอดภัย ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยอย่างไรบ้าง เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในบ้าน
5. ความสะอาดของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรจะทำอย่างไรจึงจะช่วยรักษาความสะอาดได้ง่าย
6. การเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรจะทำอย่างไร จึงจะช่วยประหยัดเนื้อที่ในการเก็บรักษา เช่น สามารถพับได้ วางซ้อนกัน ได้แม้ยังไม่มีกรนำมาใช้
7. รูปร่าง ผลิตภัณฑ์ที่ควรมีรูปร่างที่สวยงาม และเหมาะสมกับการใช้งาน
8. สี ควรใช้สีอย่างไร จึงเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และสมัยนิยมของลูกค้านั้นอย่างไร
9. โครงสร้างผลิตภัณฑ์ควรมีโครงสร้างเป็นอย่างไรต้องการความแข็งแรงมากน้อยแค่ไหน การกำหนดอายุการใช้งาน
10. วัสดุที่ออกแบบควรเลือกหาวัสดุใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการใช้งานให้มากที่สุด เช่น ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความร้อนความเย็นควรมีความแตกต่างกันอย่างไรจึงจะเหมาะสมและประหยัด
11. กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ควรมีเทคนิคในการผลิตอย่างไร จึงจะสะดวกรวดเร็วที่สุด
12. กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ควรมีเทคนิคในการผลิตอย่างไร จึงจะสะดวกรวดเร็วที่สุด
13. การบรรจุ ผลิตภัณฑ์ควรมีการบรรจุอย่างไร จึงจะปลอดภัยไม่เกิดการเสียหายได้ง่าย ตั้งแต่เริ่มส่งออกจากโรงงานไปยังตลาดจนถึงผู้บริโภค
14. รายละเอียดผลิตภัณฑ์มีแบบอย่างไรบ้างควรจะศึกษาให้ครบถ้วนเพื่อประกอบการวิจัยและตัดสินใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่
15. ผลิตภัณฑ์นี้บริษัทเป็นผู้ผลิตโดยใช้สัญลักษณ์หรืออะไรช้อย่างไรให้เกิดความสัมพันธ์กัน

16. ราคา นักออกแบบควรคำนึงถึงราคาของผลิตภัณฑ์ประกอบการพิจารณาในการออกแบบด้วย เพื่อให้ทราบว่าควรเพิ่มเข้าไปหรืออะไรควรตัดออกเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสม

17. ความทนทานของผลิตภัณฑ์ควรทนทานและเหมาะสมกับระยะเวลาการใช้งานและคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ลูกค้าลงทุนซื้อไปใช้

องค์ประกอบในการออกแบบ (Design Elements)

สถาพร ดิบุญ ฌ ชุมแพ (2550: 2) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบในการออกแบบไว้ว่า การสร้างงาน 2 มิติ และ 3 มิติ โดยสร้างสรรค์ผลงานจำเป็นต้องใช้ส่วนประกอบต่างๆ ดังนี้

1. จุด (Point) หมายถึง ตำแหน่งที่ตั้งของส่วนประกอบต่างๆ อาจจะเป็นบริเวณเป้าหมายหรือจุดหมายก็ได้
2. เส้น (Line) หมายถึง เมื่อจุดเคลื่อนที่ทำให้เกิดเส้นต่างๆ เส้นมี 5 ชนิด ได้แก่ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด เส้นพินปลาหรือเส้นหยัก และเส้นขนานหรือเส้นปะ
3. รูปร่าง (Shape) คือ ขอบเส้นรอบนอกที่มาบรรจบกันเป็นรูปสองมิติ ได้แก่
 - 3.1 รูปร่างมาตรฐาน (Basic Shapes) มีรูปทรงเป็นเลขาคณิต 4 ลักษณะดังนี้
 - 1) รูปสามเหลี่ยม คือ รูปที่เกิดจากเส้นตรง 3 เส้น มาบรรจบกัน
 - 2) รูปสี่เหลี่ยม คือ รูปที่เกิดจากเส้นตรง 4 เส้น มาบรรจบกัน
 - 3) รูปหลายเหลี่ยม คือ รูปที่มีมากกว่า 4 มุม 4 ด้านขึ้นไป
 - 4) วงกลมและรูปวงรี คือ รูปที่มีเส้นโค้งเส้นเดียวมาบรรจบกัน
 - 3.2 รูปร่างอิสระ (Free Shapes) คือ รูปลักษณะที่บอกไม่ได้ว่าเป็นรูปทรงมาตรฐานแบบใดแน่ มีรูปร่างไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้
4. รูปทรง (Form) คือ รูปที่มีลักษณะ 3 มิติ มีทั้งด้านยาว ด้านสูง ด้านลึก หรือด้านหนา เป็นแท่งเหลี่ยม มี 2 ลักษณะ ได้แก่
 - 4.1 รูปทรงมาตรฐาน มีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิต แบ่งเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยม หรือลูกบาศก์ รูปทรงกรวย รูปทรงกรวยกลม รูปทรงกระบอก และรูปทรงกลม
 - 4.2 รูปทรงอิสระ หรือ รูปทรงนามธรรม คือ รูปทรงที่ดัดแปลงมาจากรูปทรงมาตรฐาน แล้ววิวัฒนาการออกแบบเดิม มีรูปลักษณะแปลกๆ ออกไปให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้

5. แสงและเงา (Light & Shape or Chiaroscuro) คือ แสงสว่างและเงามืดที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการมองเห็นสิ่งต่างๆ ว่ามีลักษณะใด ตลอดจนพื้นผิวขรุขระ เรียบ และส่วนละเอียดเป็นอย่างไร

5.1 แสง (Light) หมายถึง ความสว่างที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น

5.2 เงา (Shade) หมายถึง ส่วนมืดที่อยู่ตรงกันข้ามกับแสงสว่าง

6. ทฤษฎีสี (Color theory) เกี่ยวกับการรับรู้และสัมผัสสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ส่วนใหญ่ใช้สายตาเป็นระบบสัมผัสที่ละเอียดอ่อนทั้งความสามารถในการแยกสี ซึ่งเป็นส่วนที่เสริมมิติของการมองภาพ การใช้สีจากทฤษฎีสีธรรมชาติ มีวิธีการนำสีมาใช้ด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

6.1 วรรณะของสี (Tone) การใช้สีวิธีนี้แบ่งในวงสีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สีร้อนและสีเย็น

6.2 ค่าของสี (Value) หมายถึง ความแก่อ่อนของสี ความหนักเบาของสี

6.3 สีกลมกลืน (Harmony) หมายถึง สีที่มีปริมาณมากกว่าสีอื่นๆ เป็นสีที่เด่นชัดของสีเดียว ซึ่งในวงสีธรรมชาตินับเรียงตามกันไปจะวนไปทางใดก็ได้

6.4 สีส่วนรวม (Totality) สีที่มีปริมาณมากกว่าสีอื่นๆ เป็นสีที่เด่นชัดของสีเดียว

6.5 ความเข้มของสี (Intensity) หมายถึง สีที่มีจุดสว่างสดใสอยู่ในกลุ่มสีถูกลดความจัดลงไป

6.6 การกลับค่าของสี (Discord) หมายถึง การใช้สีกลับกัน โดยมากจะใช้สีคู่ประกอบหรือสีคู่ตรงกันข้ามตัดกันอย่างแท้จริง ในวงสี เช่น ม่วงเหลือง

1) สีเอกรงค์ (Monochrome) หมายถึง การใช้สีโดยเริ่มต้นเป็นสีตัวตั้งหรือสีที่ต้องการเป็นสีเอกรงค์ แล้วนับต่อไปทางซ้ายหรือขวาอีก 5 สี

2) สีตัดกัน (Contrast) หมายถึง สีที่ใช้ระบายสีต่างกัน ทำให้สีเกิดตัดกัน

7. สัดส่วน (Proportion) หมายถึง ความสัมพันธ์กันระหว่างขนาดขององค์ประกอบต่างๆ เช่น ขนาดของคน สัตว์และสิ่งของ เป็นต้น จึงเกิดความสวยงาม

8. บริเวณ (Space) หมายถึง ช่องว่างวัตถุที่ปรากฏเป็นรูปทรงในผลงานบางทีก็เรียกกันว่า “ช่องโหว่” ช่องว่างต่างๆ เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน มีระยะใกล้ ไกล กว้าง แคบต่างกันไป

9. จังหวะ (Rhythm) หมายถึง ความช้า ความเร็วที่ปรากฏขึ้นในองค์ประกอบศิลป์ อันเกิดจากลีลา จังหวะต่างๆ กันเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันกับบริเวณ สัดส่วน เส้นสี รูปร่าง รูปทรง และลักษณะผิว

10. ลักษณะผิว (Texture) หมายถึง ลักษณะผิวหน้าของวัตถุที่ปรากฏในงานศิลปะ เช่น หยาบ ละเอียด หนา ทึบ ด้าน มัน เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนละเอียดขององค์ประกอบนั้นๆ ลักษณะผิวอิทธิพลทำให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกทางจิตสัมผัสและกายสัมผัสด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธงชัย จันทรรุ่งเรือง (2539) ศึกษาศิลปะพื้นบ้านของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าจังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีการผลิตผลงานศิลปะพื้นบ้านหลายประเภทและทำกันในหมู่บ้าน จึงควรมีการพัฒนาส่งเสริมในแบบระบบครบวงจร และควรร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิเช่น ส่งเสริมการปลูกหม่อนไหม การปลูกไม้ไผ่ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อปลูกกก จะทำให้มีวัตถุดิบป้อนได้ตลอดทั้งปี ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน การผลิตอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยใช้พัฒนาคุณภาพของผลผลิต จัดตั้งศูนย์การจัดจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ให้กว้างขวางและเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามแผนพัฒนาของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีนโยบายให้จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศจังหวัดหนึ่ง และผลผลิตศิลปะพื้นบ้านก็สามารถผลิตเพื่อเป็นของชำร่วยที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้อย่างหนึ่ง

วัฒนพันธุ์ ฤทธิ์แสนและคณะ (2547) ศึกษาแบบแนวทางพัฒนางานศิลปกรรมร่วมสมัยให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดและสามารถสู่ตลาดโลกได้ในอนาคต มุ่งเน้นให้เกิดแนวทางและวิธีการในการนำเอาศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคในประเทศและสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคในตลาดโลกในอนาคต พบว่า การสร้างชื่อตราสินค้าเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยมาเป็นแนวคิดหลัก โดยใช้วัฒนธรรมด้านภาษาและเอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์ที่รู้จักกันมาแต่เดิม องค์ประกอบในการออกแบบตราสินค้า นำแนวคิดที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยได้แก่ เนื้อหาทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี สถานที่สำคัญ วัตถุดิบ หัตถกรรมตลอดจนกรรมวิธีการผลิต และ แนวคิดเกี่ยวกับตัวบรรจุภัณฑ์ สร้างโครงสร้างที่ได้อิทธิพลมาจากลักษณะ ใช้บรรจุภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากบรรจุภัณฑ์ประเภทเดียวกัน นำเสนอวิธีการแปรรูปสินค้าและการใช้งานของสินค้าตลอดจนกลุ่มเป้าหมายใหม่

สุรพล คำรันทกุล (2548) ศึกษาคุณค่าเอกลักษณ์ศิลปกรรมล้านนากับแนวทางส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเน้นที่ผลงานการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ทางศิลปะที่โดดเด่น ซึ่งสะท้อนเรื่องราววิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมร่วมกันของชาวล้านนาในปัจจุบัน และผลิตภัณฑ์งานศิลปกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยของชาวล้านนาที่มีลักษณะเด่นและรากฐานทางวัฒนธรรมร่วมกัน โดยการส่งเสริมให้แหล่งผลิตงานศิลปกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยเอกลักษณ์ล้านนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้น พบว่าส่วนใหญ่แหล่งผลิตงานศิลปกรรม

พื้นที่เหล่านั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว มีเพียงบางแห่งที่อาจได้รับการส่งเสริม แนวทางการดำเนินการคือการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งผลิตงานศิลปกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยต่างๆ เหล่านั้น ด้วยการจัดตั้งศูนย์รวมผลิตภัณฑ์และสถานที่สาธิตวิธีการผลิตงานศิลปกรรมพื้นถิ่นในแต่ละแหล่งผลิต เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและความสะดวกให้นักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปท่องเที่ยวยังแหล่งผลิตงานศิลปกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยต่างๆ เหล่านั้น

ทรงคุณ จันทกร และคณะ (2551) ศึกษาคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ ที่มีศักยภาพและสามารถส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภูมิภาคต่างๆ จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นเหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย พยายามลดต้นทุนในการผลิตด้วยการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นโดยไม่ทำให้คุณค่าและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ลดลง มีการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในท้องถิ่น เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาไม่ให้สูญหาย มีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตกระบวนการผลิต การจัดการนิทรรศการและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ภายในท้องถิ่น เพื่อเป็นแรงจูงใจและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับผู้เยี่ยมชม ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีความเกี่ยวเนื่องด้วยวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชน ซึ่งทำให้คุณค่าทางอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะ โดยที่ศิลปหัตถกรรมเหล่านั้นได้ส่งสมคุณค่าความเป็นท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคไว้พร้อมที่จะได้รับการสืบทอดและประยุกต์ใช้ในวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนแม้กระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทต่อชุมชนและท้องถิ่น

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (2554) นำเสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยเชื่อมโยงเข้ากับทุนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่มีการฝังตัวและให้มูลค่าทางวัฒนธรรม นอกเหนือจากมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินทรัพย์ ทุนวัฒนธรรมอาจเป็นวัฒนธรรมที่สัมผัสได้ หรือวัฒนธรรมที่สัมผัสไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม (งานฝีมือและหัตถกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การแพทย์แผนไทย และอาหารไทย) กลุ่มศิลปะ (ศิลปะการแสดง และทัศนศิลป์) กลุ่มสื่อสมัยใหม่ (ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ การพิมพ์ การกระจายเสียงและดนตรี) และกลุ่มการใช้งาน (การออกแบบแฟชั่น สถาปัตยกรรม การโฆษณา และซอฟต์แวร์) นอกจากนี้อีกทางเลือกหนึ่งของธุรกิจ คือ การลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการวัฒนธรรม หรือกิจกรรมที่อยู่ในห่วงโซ่มูลค่า (กิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ หรือปลายน้ำ) ของแต่ละอุตสาหกรรมฯ ก็ได้ เช่น ในอุตสาหกรรม

หัตถกรรม กิจกรรมต้นน้ำจะเกี่ยวกับการหาสิ่งของและวัตถุดิบ กิจกรรมกลางน้ำเกี่ยวข้องการสร้างสรรคผลงานผ่าน ทางารออกแบบและการจัดทำ และกิจกรรมปลายน้ำคือการจัดจำหน่าย เมื่อสินค้าและบริการมีการฝังตัวของวัฒนธรรม จะเรียกสินค้านั้นว่าสินค้าวัฒนธรรม ปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายและแผนงานพัฒนาและส่งเสริมทุนวัฒนธรรมในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากวัฒนธรรมเปรียบเสมือนต้นน้ำในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ จึงเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจ ในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ หรือนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ทางธุรกิจ

ทินวงษ์ รักอิสสระกุล และ ธัญญธร อินทร์ท่าฉาง (2554) ศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่างเพื่อออกแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายและเผยแพร่ชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลายอีกทางหนึ่ง พบว่าอัตลักษณ์ประจำภาคเหนือตอนล่าง ควรสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา วัด วิหาร อุทยานแห่งชาติ และโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ เทศกาลงานประเพณี ภาษาพูด การแต่งกาย คำขวัญ และสินค้าพื้นเมืองของที่ระลึก ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมายังจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เนื่องจากการท่องเที่ยวยังสถานที่สำคัญและการละเล่นตามประเพณี ภาษาพูดที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น สินค้าพื้นเมืองที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อมากที่สุด คือ อาหาร รองลงมาคือผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน และเครื่องปั้นดินเผา

ชุกกลิ่น อุณวิจิตร และคณะ (2554) ศึกษาความสัมพันธ์และความต้องการของผู้บริโภคต่อสินค้าของที่ระลึกที่แสดงลักษณะลวดลายศิลปะเชิงแสง สีขาวรวบรวมลักษณะลวดลายศิลปะเชิงแสงและสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้ลวดลายศิลปะเชิงแสงในการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก กำหนดพื้นที่อำเภอเชิงแสงซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศิลปวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่นที่โดดเด่นเป็นพื้นที่วิจัย พบว่าลวดลายศิลปะเชิงแสงที่นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบมากที่สุดลวดลายที่สะท้อนความหมายเชิงสถานที่ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติชอบลวดลายศิลปะที่สะท้อนเรื่องราวและศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในเรื่องของรูปแบบและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวที่สะท้อนคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่นและสอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยทั้งในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและการส่งเสริมรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวไปพร้อมๆกัน

อรุณวรรณ ตั้งจันทร และ นิรัช สุดสังข์ (2554) ศึกษาสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึก เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกจากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของฝากของที่ระลึกจากผ้าปัก

ชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ การนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้งมาใช้ เพื่อการเพิ่มมูลค่าทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์และเพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ความงาม ความเหมาะสมภายใต้ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์การปักผ้าของชนเผ่า วัฒนธรรมความเป็นชาวเขาเผ่าม้ง ในรูปแบบที่เรียบง่ายและเป็นทางการ เพื่อให้ ระลึกถึง คิดถึง หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ หรือใช้เป็นของฝาก ของที่ระลึกได้อีกด้วย



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง การออกแบบและพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยการผสมผสาน
วัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและออกแบบของที่ระลึกโดยการผสมผสานวัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นใน
จังหวัดเพชรบูรณ์
2. วิเคราะห์แบบและสร้างต้นแบบ
3. ประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจ
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
6. สรุป อภิปรายผล

เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาปัญหาและความเป็นมา

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆจากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากชุมชน จากหนังสือ
เอกสารทางวิชาการ นิตยสาร วารสาร ภาพถ่าย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเพื่อให้รู้ถึงความ
เป็นมาของปัญหาเพื่อใช้ประกอบการออกแบบและพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยการ
ผสมผสาน วัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์

ศึกษาและออกแบบของฝากของที่ระลึก

ในการออกแบบวิจัยได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบและ
พัฒนารูปแบบของที่ระลึก เพื่อนำไปสร้างต้นแบบ ได้แก่

1. การออกแบบของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจากงานศิลปกรรม และวัสดุในจังหวัด
เพชรบูรณ์ จำนวน 8 รูปแบบๆละ 10 ชิ้นรวม 80ชิ้น
2. เปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย
3. คัดเลือกแบบที่ได้จากการวิเคราะห์แบบที่มีข้อดีที่สุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่
ออกแบบโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์จากศิลปกรรมเมืองศรีเทพ รูปองค์พระพุทธรูปมหาธรรม
ราชาประกอบด้วย เครื่องปั้นดินเผาปูนดำประกอบแผ่นไม้จำนวน 8 รูปแบบๆ 1ชิ้น รวม 8 ชิ้น
เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. นำแบบที่ได้มาคัดเลือกแล้วไปทำการประเมินด้านการออกแบบโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3 คน แล้วนำแบบไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปสร้างต้นแบบ

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย และด้านความสะดวกในการใช้งาน ของ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากรูปลักษณ์จากศิลปกรรมเมืองศรีเทพ พระพุทธรูปมหาธรรมราชาประกอบด้วย เครื่องปั้นดินเผาฐานต่ำประกอบแผ่นไม้ 8 รูปแบบ ผู้วิจัยกำหนดระดับคะแนนของแบบประเมิน แบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

- | | | |
|---|---------|------------------------|
| 5 | หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด |
| 4 | หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก |
| 3 | หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง |
| 2 | หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย |
| 1 | หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยมาก |

สร้างต้นแบบและถ่ายทอดเทคโนโลยี

การสร้างต้นแบบ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วและคัดเลือกแบบที่ดีที่สุดได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากรูปลักษณ์จากงานศิลปกรรมเมืองศรีเทพ และพระพุทธรูปมหาธรรมราชา สร้างเป็นของที่ระลึกโดยทำเป็นเครื่องปั้นดินเผาฐานต่ำประกอบแผ่นจำนวน 8 รูปแบบ
2. กำหนดขนาด วัสดุ สัดส่วน รูปทรง สี สัน ลวดลาย เพื่อความสวยงาม และเหมาะสม
3. ทำการสร้างต้นแบบ

ประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจ

หลังจากการสร้างต้นแบบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำต้นแบบที่สร้างขึ้น ไปให้กลุ่มเป้าหมาย ประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจ โดยกำหนดผู้ประเมินคือ ผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการจำนวน 100 คน ซึ่งมาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ จากร้านค้าในสถานที่ท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเขาค้อ อำเภอน้ำหนาว อำเภอศรีเทพ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย และด้านความสะดวกในการใช้งาน

ผู้วิจัยกำหนดระดับคะแนนของแบบประเมินแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยมาก

การพัฒนาเครื่องมือ

ในการพัฒนาเครื่องมือ ก่อนการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้ก่อนนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจในด้านความมีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย และ ด้านความสะดวกในการใช้งานโดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งวิเคราะห์เป็นรายข้อ เฉพาะด้าน แล้วรวบรวมทุกด้าน โดยนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์พิจารณาประเมินจากช่วงค่าเฉลี่ยเลขคณิตดังนี้

เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.51	-5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมดีมาก
เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 3.51	-4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมดี
เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 2.41-3.50		หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.51-2.40		หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.00-1.50		หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยมาก

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่ออภิปรายผล โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

สรุป อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย



บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทำโครงการวิจัย เรื่องการออกแบบและพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยการผสมผสาน วัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดทางศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ผลการออกแบบและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ผู้วิจัยได้ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากงานศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ แล้วเปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของผลิตภัณฑ์แล้วทำการคัดเลือกต้นแบบผลิตภัณฑ์เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของ ศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
1		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สะท้อนถึงรูปลักษณ์เทวรูปเมืองศรีเทพได้ดี
		ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม - สีสนสะท้อนแนวคิดความเก่าและโบราณ
		ด้านความปลอดภัย - มีความแข็งแรงทนทาน - ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานง่ายเหมาะสำหรับใช้เป็นของตกแต่งแขวนคอประดับกาย

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของ ศิลปกรรมและ วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ (ต่อ)

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
2		ด้านความมีเอกลักษณ์ - มีความแปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาด สะท้อนถึงสัญลักษณ์ของคนแควเมืองศรี เทพประดับตกแต่งบกรอบกระจกเงา
		ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม
		ด้านความปลอดภัย - มีความแข็งแรงทนทาน - ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานง่ายได้เหมาะสำหรับแขวนตกแต่ง ผนังหรือโต๊ะเครื่องแป้ง

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของ ศิลปกรรมและ วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ (ต่อ)

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
3		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สื่อถึงการวัสดุในท้องถิ่นได้ดี - แปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาด
		ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม - ลวดลายสวยงาม - รูปแบบทันสมัยน่าสนใจ
		ด้านความปลอดภัย - แข็งแรงทนทาน - มีลักษณะไม่เป็นอันตราย
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - ใช้ประดับตกแต่งได้สวยงามหรือใช้เป็นถ้วยน้ำชา

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของ ศิลปกรรมและ วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ (ต่อ)

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
4		ด้านความมีเอกลักษณ์ - รูปทรงสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับเมืองศรีเทพ
		ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงามรูปแบบ น่าสนใจ - สีสนสวยงาม
		ด้านความปลอดภัย - ไม่มีลักษณะแหลมคมเป็นอันตราย
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - เหมาะสำหรับตกแต่งผนังบ้านหรือประตูรั้ว

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของ ศิลปกรรมและ วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ (ต่อ)

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
5		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สื่อถึงองค์พระพุทธรมหาธรรมราชาและคน แคระเมืองศรีเทพได้ดี
		ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม - ลวดลายสวยงาม - รูปแบบทันสมัยน่าสนใจ
		ด้านความปลอดภัย - แข็งแรง ทนทาน - มีลักษณะไม่เป็นอันตราย
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - ใช้สำหรับเป็นโมบายแขวนตกแต่งได้ สวยงาม

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของ ศิลปกรรมและ วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ (ต่อ)

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
6		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สื่อถึงคนแคะเมืองศรีเทพ - แปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาดเหมาะสำหรับตกแต่งและเก็บของประดับ
		ด้านความสวยงาม - รูปทรงกลดลายสวยงามแสดงถึงความเก่าและโบราณ - รูปแบบน่าสนใจ
		ด้านความปลอดภัย - แข็งแรง ทนทาน - มีลักษณะไม่เป็นอันตราย
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - ใช้ตกแต่งได้สวยงาม

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของ ศิลปกรรมและ วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ (ต่อ)

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
7		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สื่อแนวคิดถึงคนแคระเมืองศรีเทพและการใช้เศษ ไม้มาเพิ่มมูลค่า
		ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม - ลวดลายสวยงาม - รูปแบบทันสมัยน่าสนใจ
		ด้านความปลอดภัย - แข็งแรง ทนทาน - มีลักษณะไม่เป็นอันตราย
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - เหมาะสำหรับตกแต่ง ทับเอกสาร เก็บเงิน ของ ประดับตกแต่ง

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของ ศิลปกรรมและ วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ (ต่อ)

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
8		ด้านความมีเอกลักษณ์ - มีความแปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาดสื่อถึงองค์พระพุทธรมหารธรรมราชา
		ด้านความสวยงาม - สีสนสวยงามสอดคล้องกันแนวคิดทางพุทธศาสนา - รูปแบบล้อเลียนของเก่า
		ด้านความปลอดภัย - มีความแข็งแรง คงทน
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - ใช้งานง่าย ใช้เก็บเงิน ของประดับตกแต่ง

ผลการประเมินผลงานการออกแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัย ได้นำแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชา และศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พัฒนาเป็นแบบที่สมบูรณ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินผลการออกแบบ จำนวน 8 รูปแบบ ซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 1

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์	3.26	เหมาะสมดี
1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	3.50	เหมาะสมดี
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	3.10	เหมาะสมดี
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	3.20	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	3.22	เหมาะสมดี
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสม	3.40	เหมาะสมดี
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสม	3.20	เหมาะสมดี
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสม	3.10	เหมาะสมดี
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.20	เหมาะสมดี
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	3.40	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	3.50	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	3.51	เหมาะสมดี
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	3.20	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	4.03	เหมาะสมดี
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.10	เหมาะสมดี
รวม	3.47	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 3.47$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 3.26$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.22$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 3.40$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.03$)

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 2

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์	4.70	เหมาะสมดีมาก
1.1 สะท้อนถึงรูปสัญลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	4.5	เหมาะสมดีมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.6	เหมาะสมดีมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	5.00	เหมาะสมดีมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.46	เหมาะสมดีมาก
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดของ	4.5	เหมาะสมดีมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.7	เหมาะสมดีมาก
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.6	เหมาะสมดีมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.9	เหมาะสมดีมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.46	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.20	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.70	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	3.17	เหมาะสมดี
4.1 มีความแข็งแรง	3.50	เหมาะสมดี
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	3.00	เหมาะสมดี
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	3.00	เหมาะสมดี
รวม	4.19	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{x} = 4.70$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.46$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.46$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$)

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 3

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์	4.66	เหมาะสมดีมาก
1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	4.60	เหมาะสมดีมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.70	เหมาะสมดีมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.70	เหมาะสมดีมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.35	เหมาะสมดี
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดของ	4.20	เหมาะสมดี
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.50	เหมาะสมดี
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.30	เหมาะสมดี
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.40	เหมาะสมดี
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.60	เหมาะสมดีมาก
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.40	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	3.36	เหมาะสมปานกลาง
4.1 มีความแข็งแรง	3.00	เหมาะสมปานกลาง
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	3.10	เหมาะสมปานกลาง
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	เหมาะสมดี
รวม	4.21	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.21$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ดีมาก ($\bar{x} = 4.66$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.35$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.50$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{x} = 3.36$)

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 4

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์	4.60	เหมาะสมดีมาก
1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	4.50	เหมาะสมดี
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.60	เหมาะสมดีมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.70	เหมาะสมดีมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.80	เหมาะสมดีมาก
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดของ	4.80	เหมาะสมดีมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.80	เหมาะสมดีมาก
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.90	เหมาะสมดีมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.70	เหมาะสมดีมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.70	เหมาะสมดีมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.60	เหมาะสมดีมาก
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.70	เหมาะสมดีมาก
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.80	เหมาะสมดีมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.56	เหมาะสมดีมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.90	เหมาะสมดีมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.80	เหมาะสมดีมาก
รวม	4.66	เหมาะสมดีมาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ดีมาก ($\bar{x} = 4.66$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ดีมาก ($\bar{x} = 4.60$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสม ดีมาก ($\bar{x} = 4.80$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดีมาก ($\bar{x} = 4.070$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{x} = 4.56$)

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 5

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์	3.73	เหมาะสมดี
1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.10	เหมาะสมปานกลาง
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	เหมาะสมดี
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.10	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	3.75	เหมาะสมดี
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสม	4.00	เหมาะสมดี
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสม	3.90	เหมาะสมดี
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสม	3.50	เหมาะสมปานกลาง
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.60	เหมาะสมดี
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.03	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.10	เหมาะสมดี
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.00	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	4.16	เหมาะสมดี
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.50	เหมาะสมดี
รวม	3.91	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.91$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 3.73$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.75$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.03$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.16$)

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 6

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์	4.33	เหมาะสมดี
1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	4.50	เหมาะสมดี
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	เหมาะสมดี
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.50	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	3.87	เหมาะสมดี
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสม	4.00	เหมาะสมดี
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสม	4.10	เหมาะสมดี
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสม	3.90	เหมาะสมดี
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.5	เหมาะสมปานกลาง
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.06	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.20	เหมาะสมดี
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.00	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	3.86	เหมาะสมดี
4.1 มีความแข็งแรง	3.50	เหมาะสมปานกลาง
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.10	เหมาะสมดี
รวม	3.28	เหมาะสมปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.33$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.30$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 3.86$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.86$)

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 7

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์	4.00	เหมาะสมดี
1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	3.90	เหมาะสมดี
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	เหมาะสมดี
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.10	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	4.17	เหมาะสมดี
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดของ	4.00	เหมาะสมดี
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.50	เหมาะสมดี
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.00	เหมาะสมดี
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.20	เหมาะสมดี
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.06	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.20	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	4.50	เหมาะสมดี
4.1 มีความแข็งแรง	4.50	เหมาะสมดี
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	5.00	เหมาะสมดี
รวม	4.18	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.18$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.00$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.17$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.06$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.50$)

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 8

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์	3.20	เหมาะสมปานกลาง
1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	3.10	เหมาะสมปานกลาง
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	3.50	เหมาะสมปานกลาง
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	3.00	เหมาะสมปานกลาง
2. ด้านความสวยงาม	3.22	เหมาะสมปานกลาง
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดของ	3.50	เหมาะสมปานกลาง
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	3.20	เหมาะสมปานกลาง
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	3.10	เหมาะสมปานกลาง
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.10	เหมาะสมปานกลาง
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	3.83	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	3.00	เหมาะสมปานกลาง
4. ด้านความปลอดภัย	4.33	เหมาะสมดี
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.50	เหมาะสมดี
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.50	เหมาะสมดี
รวม	3.64	เหมาะสมปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ปานกลาง ($\bar{x} = 3.64$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ปานกลาง ($\bar{x} = 3.20$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสม ปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.83$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.33$)

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ

ผู้วิจัย ได้นำแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจาก ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ ศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมาสร้างต้นแบบ แล้วนำต้นแบบไปให้ผู้สนใจ นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการประเมินความพึงพอใจ ซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
1.สถานภาพ		
1.1 นักท่องเที่ยว	80	80.00
1.2 ผู้ประกอบการ	20	20.00
2.เพศ		
2.1 ชาย	46	46.00
2.2 หญิง	54	54.00
3.อายุ		
3.1 21 – 30 ปี	20	20.00
3.2 31 – 40 ปี	15	15.00
3.3 41 – 50 ปี	39	39.00
3.4 51 – 60 ปี	16	16.00
3.5 61 – 70 ปี	20	20.00

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่าผู้ประเมินความพึงพอใจส่วนใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวและผู้สนใจคิดเป็นร้อยละ 80 เป็นเพศชายร้อยละ 46 เพศหญิง ร้อยละ 54 ผู้ประเมินส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี และอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 อายุ 61-70 คิดเป็นร้อยละ 20 อายุ 51-60 ร้อยละ 16 อายุ 31-40 ร้อยละ 15 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 1 แสดงผลการประเมินต้นแบบ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์ ศิลปกรรมศรีเทพ	4.83	เหมาะสมดี
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของรูปลักษณ์	4.90	เหมาะสมดีมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบจากรูปลักษณ์	4.80	เหมาะสมดีมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.80	เหมาะสมดีมาก
2.ด้านความสวยงาม	4.27	เหมาะสมดี
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดจากรูปลักษณ์	4.00	เหมาะสมดี
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดจากรูปลักษณ์	4.20	เหมาะสมดี
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดจากรูปลักษณ์	4.40	เหมาะสมดี
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.50	เหมาะสมดี
3.ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.40	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.20	เหมาะสมดี
3.3 สามารถใช้ในการตกแต่งบ้านได้	4.50	เหมาะสมดี
4.ด้านความปลอดภัย	4.46	เหมาะสมดี
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.80	เหมาะสมดีมาก
4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.60	เหมาะสมดีมาก
รวม	4.49	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.49$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.83$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.27$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.40$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.49$)

ตารางที่ 4.1 2 แสดงผลการประเมินต้นแบบ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1.ด้านความมีเอกลักษณ์ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.43	เหมาะสมปานกลาง
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์	3.50	เหมาะสมปานกลาง
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ จากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.10	เหมาะสมปานกลาง
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	3.60	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	3.32	เหมาะสมปานกลาง
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดจากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.8	เหมาะสมปานกลาง
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด จากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.5	เหมาะสมปานกลาง
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด จากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.00	เหมาะสมปานกลาง
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.00	เหมาะสมปานกลาง
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.16	เหมาะสมดี
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่งบ้าน	4.0	เหมาะสมดี

ตารางที่ 4.1 2 แสดงผลการประเมินต้นแบบ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ (ต่อ)

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
4. ด้านความปลอดภัย	4.16	เหมาะสมดี
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.50	เหมาะสมดี
รวม	3.76	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.76$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 3.43$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสม ปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสม ดี ($\bar{x} = 4.16$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.16$)

ตารางที่ 4.13 แสดงผลสรุปการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก รูปแบบที่ 1-8 จากผู้ประกอบการ

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.13	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	3.79	เหมาะสมดี
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.28	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	4.31	เหมาะสมดี
รวม	4.20	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.13 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.20$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.13$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.79$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.31$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.28$)

ตารางที่ 4.14 แสดงผลสรุปการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก รูปแบบที่ 1-8 จากผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	$\bar{x}$	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.06	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	3.98	เหมาะสมดี
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.13	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	3.90	เหมาะสมดี
รวม	4.04	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.14 แสดงว่าภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{x}=4.04$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{x}=4.06$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x}=3.98$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{x}=4.13$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x}=3.90$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ศิลปกรรมกับการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝาก ของที่ระลึก กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

- 1 . วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 2 . ขอบเขตของการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปอภิปรายผลการวิจัย
7. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษางานด้านศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
2. เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อออกแบบ และทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ แล้วตรวจสอบคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

- 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ผลิตภัณฑ์ของฝาก รูปแบบๆละ 10 ชิ้นรวม 80 ชิ้นแล้วทำการคัดเลือกให้เหลือรูปแบบละ 1 ชิ้น รวม 8 ชิ้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการตรวจสอบคุณลักษณะที่ต้องการและประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์ครั้งนี้ได้แก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 100 คน

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ได้ออกแบบและสร้างต้นแบบที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่ต้องการ และความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินผลงานออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะ/ความพึงพอใจของผู้สนใจ/นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาปัญหาและความเป็นมา
2. ศึกษาและออกแบบของที่ระลึก
3. สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์
4. ตรวจสอบคุณลักษณะที่ต้องการ/ประเมินความพึงพอใจ
5. สรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจด้านความมีเอกลักษณ์ของพื้นที่ ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย ด้านความสะดวกต่อการใช้งานและด้านความแข็งแรง

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ได้พัฒนาแล้ว เสนอ ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อประเมินผลการออกแบบ แล้วประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ได้ใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปพุทธมหาราชและศิลปกรรมเมืองศรีเทพ ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลการประเมินการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ

ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี(4.04) ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้าน 1 ความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี($X = 4.06$) ด้านที่ 2 ความสวยงามมีความเหมาะสมดี($X = 3.98$) ด้านที่ 3 ความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี($X = 4.13$) และด้านที่ 4 ความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี($X = 3.90$)

1.2 ผลการประเมินการออกแบบจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี($X = 4.20$) ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้าน 1 ความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี($X = 4.13$) ด้านที่ 2 ความสวยงามมีความเหมาะสมดี($X = 3.19$) ด้านที่ 3 ความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี($X = 4.28$) และด้านที่ 4 ความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี($X = 4.31$)

อภิปรายผลการวิจัย

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยแนวคิดจาก ศิลปกรรม เมืองเก่าศรีเทพ องค์พระพุทธรูปพุทธมหาราช ผลการประเมินคุณลักษณะที่ตรง/ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดีไม่ถึงกับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังไม่ปรากฏผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในจังหวัดเพชรบูรณ์มาก่อนที่มุ่งเน้นแนวคิดการออกแบบอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานั้นคนในจังหวัดเพชรบูรณ์ยังมองไม่ค่อยเห็นคุณค่าสิ่งอยู่ใกล้ตัวที่จะสืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรมดั้งเดิม คุณค่างานศิลปกรรม อันจะนำไปสู่การประชาสัมพันธ์และสร้างรายได้ในชุมชน การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นซึ่งหากได้ทำการศึกษา ค้นคว้าวิจัยพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็จะประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนวิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532 :129)กล่าวว่าคุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับ

การสืบสานให้สืบสานอยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอาเอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการออกแบบให้เป็นสินค้าและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงานศิลปกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งแนวคิดข้างต้นมีความสอดคล้องกับ รังสิมา มโนปัญจศิริ (2543 : 4) ซึ่งกล่าวไว้ว่าการตกแต่งบ้านที่สะท้อนถึงงานศิลปกรรมในสมัยต่างๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับการตกแต่งและการดำรงชีวิต จึงทำให้แนวโน้มการจำหน่ายของตกแต่งที่สะท้อนถึงศิลปกรรมเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นตามไปด้วย

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

- 1) กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดเพชรบูรณ์มีเวลาสร้างสรรค์งานหัตถกรรมค่อนข้างน้อย
- 2) ผลิตภัณฑ์ชุมชนขาดการส่งเสริมจากท้องถิ่นการพัฒนาองค์ความรู้ขาดตอน ส่งผลให้กระบวนการจัดตลาด กระบวนการชิมชั่งงานทางด้านศิลปะการประดิษฐ์ การถ่ายทอดเทคนิคการผลิตกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนขาดความเชื่อมั่นต่อรายได้ ทำให้ต้องหยุดดำเนินการไปเป็นจำนวนมาก
- 3) ชุมชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญวัสดุในท้องถิ่นที่เป็นวัสดุเหลือใช้ใกล้ตัว
- 4) สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน การทำงานวิจัยให้เชื่อมโยงกับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

- 1) สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการจัดการบริหารงานวิจัยให้เชื่อมโยงกับท้องถิ่นเป็นสำคัญ
- 2) การสนับสนุนงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมไม่ควรเป็นโครงการระยะสั้น เพราะงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความคิดความเชื่อ การจะพัฒนาปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตต้องอาศัยระยะเวลาในการชิมชั่งและจัดตลาดอย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดผล
- 3) งานวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดในการออกแบบศิลปกรรมเมืองเพชรบูรณ์ รูปสัญลักษณ์องค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชา เทวรูปเมืองเก่าศรีเทพ เป็นงานควรสนับสนุนอนุรักษ์ให้มีการวิจัยพัฒนาให้มีรูปแบบที่หลากหลายตลอดจนการสนับสนุนให้เกิดการผลิตในชุมชนอย่างจริงจังยังจะส่งผลต่อชุมชนอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย . 2551 . **จำนวนประชากรและบ้าน** . [Online] Available from http://www.dopa.go.th/xstat/pop51_2.html. เข้าถึงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2551 .
- กองบรรณาธิการ กลุ่มบัณฑิตเกษตรก้าวหน้า . 2530 . **มะขามหวาน** . กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาสน์.
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว . 2554 . **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทุนวัฒนธรรมและโอกาสทางธุรกิจ**. วารสาร
นักบริหาร, ปีที่ 31 ฉบับที่ 1, หน้า 32-37.
- จังหวัดเพชรบูรณ์ . 2551 . **สถานที่ท่องเที่ยว**. [Online] Available from <http://www.phetchabun.go.th>. เข้าถึงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2551 .
- จตุพร เทวกุล . 2544 . **การออกแบบแจกันเครื่องเคลือบดินเผา** . วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- ชุกกลิ่น อุณวิจิตร และคณะ . 2554 . **การสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่สินค้าของที่ระลึกทางการท่องเที่ยว**.
รายงานการวิจัย . มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย .
- ฐานัส คณะนา . 2549 . **การออกแบบแจกันที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเปลือกหอย** . วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- ทรงคุณ จันทจร และคณะ . 2551 . **คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์
เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้**. รายงานการวิจัย. สำนักงานศิลปวัฒนธรรม
ร่วมสมัย. กระทรวงวัฒนธรรม.
- ทินวงษ์ รักอิสสระกุล และ ชาญธร อินทร์ท่านาง . 2554 . **การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำ
ภาคเหนือตอนล่างเพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก**. รายงานการวิจัย.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ธงชัย จันทรุ่งเรือง . 2539 . **การศึกษาศิลปพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบูรณ์**. รายงานการวิจัย.
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธงชัย จันทรุ่งเรือง . 2539 . **รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาศิลปะพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบูรณ์**.
เพชรบูรณ์ : สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นฤดล ปิ่นทอง . 2549 . **โคมไฟจากปลานกระดูกด้วยสุโขทัย** . วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร .
- นุกิต เยี่ยมใส . 2548 . **การศึกษาความเป็นไปได้ของการผลิตเชื้อกระดาษจากต้นและเปลือก
ข้าวโพด** . มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ .

บุลลา จันท์เทศน์ . 2542 . เปิดโลกธุรกิจ SME “Giving Idea”. กรุงเทพฯ .

ประณต กุลประสูติ . 2540 . เทคนิคงานไม้ . กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง .

ภัสกร ใจผ่องใส . 2549 . การออกแบบคอมพิวเตอร์ระดับ ชุด ธรรมชาติไม้เลื้อย . วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร .

มงคล ไพศาลวิช . 2542 . ของแต่งบ้านบัลลาลโซล . กรุงเทพฯ : ไพลินสีน้ำเงิน .

มนตรี ยอดบางเตย . 2538 . ออกแบบผลิตภัณฑ์ . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ .

รังสิมา มโนปัญจศิริ . 2543 . ของขวัญและเครื่องประดับตกแต่งบ้านในยุค 2000 ผู้ส่งออก .

วิรุณ ตั้งเจริญ . 2539 . การออกแบบ . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ .

วัฒนพันธุ์ คุระทะเล และคณะ . 2547 . การพัฒนางานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยไปสู่ตลาดโลก :
การออกแบบบรรจุภัณฑ์. รายงานการวิจัย. สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย.
กระทรวงวัฒนธรรม.

วัฒนะ จูทะวิภาต . 2527 . การออกแบบ . กรุงเทพฯ : ประจักษ์ .

_____ . 2530 . การออกแบบ . กรุงเทพฯ : สารมวลชน .

_____ . 2544 . ศิลปะการออกแบบและการตกแต่งภายใน . กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์ .

_____ . 2545 . ศิลปะพื้นบ้าน . กรุงเทพฯ : ศิลปา .

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สถาบันวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ . 2539 . ของดีเมืองเพชรบูรณ์ . เพชรบูรณ์ : คีติการพิมพ์ .

สนไชย ฤทธิ . 2539 . เครื่องไม้ไผ่-หวาย . กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์ .

สถาพร ดิบุญมี ณ ชุมแพ . 2550 . การศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม . กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์ .

สาคร คันธโชติ . 2528 . การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ .

สุรพล คำวิหกุล . 2548 . คุณค่าเอกลักษณ์ศิลปกรรมล้านนา กับแนวทางส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าทาง
เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. รายงานการวิจัย. สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วม
สมัย. กระทรวงวัฒนธรรม.

เสกสรร ตันยาภิรมณ์ . 2545 . การออกแบบคอมพิวเตอร์เครื่องเคลือบดินเผาโดยมีแรงบันดาลใจจาก
ศิลปะสุโขทัย . วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร .

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ . 2550 . แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ
(2550-2554) . กรุงเทพฯ .

สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ . ม.ป.ป. ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์ .
เพชรบูรณ์ : คีติการพิมพ์ .

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.

ม.ป.ป. สมบัติเมืองเพชรบูรณ์ . เพชรบูรณ์ : ธรรมสูตรพริ้นติ้ง.

ออกส่วน . 2543 . นี่ใจ : การออกแบบผลิตภัณฑ์ เวอร์ชัน 2 . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

อรุณวรรณ ตั้งจันทร์ และ นิรัช สุดสังข์ . 2554 . การออกแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกจากผ้า

ปักชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการ ศิลปะ

สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 , หน้า 91-1 .



ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล

ผศ. นุทิศ เอี่ยมใส

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

Mr. Nutis Eiamsai

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน

3630300222172

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 83 หมู่ 11 ถ. สระบุรี-หล่มสัก ต. สะเดียง อ. เมือง

จ. เพชรบูรณ์ 67000 หมายเลขโทรศัพท์ 056717100 ต่อ 1606 หรือ 0897089873

โทรสาร 056717151 e-mail : eiamsai@hotmail.com.

ประวัติการศึกษา

- การศึกษามหาบัณฑิต (อุตสาหกรรมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธานมิตร 2535

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย

1. เรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ของการผลิตเชื้อกระดาศจากต้นและ
เปลือกข้าวโพด
2. เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาศจากต้น เปลือกและชังข้าวโพดโดย
การมีส่วนร่วมของชุมชน
3. การออกแบบพัฒนาเครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการ
ผลิตเชื้อกระดาศจากต้นและเปลือกข้าวโพด
4. เรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ของการผลิตเชื้อกระดาศจากต้นและ
เปลือกข้าวโพด ปีที่พิมพ์ 2549 แหล่งทุนสนับสนุนมหาวิทยาลัยนเรศวร
5. เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาศจากต้น เปลือกและชังข้าวโพดโดย
การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งทุนสนับสนุนสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
6. การออกแบบพัฒนาเครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการ
ผลิตเชื้อกระดาศจากต้นและเปลือกข้าวโพด แหล่งงบประมาณสนับสนุน มหาวิทยาลัยนเรศวร